

Tsgha ta Iwa Pwal ŋa La Ruma

Ga zgwa Pwal

¹ I'i Pwal ta nzakway ka kwalva Yesu Kristi ta vindaftá na delewer na. Lazglafta ta hgaftá i'i ŋa nzakwa da ka mnda ghunayni. Tsatsi ta zbaptá i'i ŋa dza'a da mna Lfida Gwafani ŋa mnduha.

² Tsa Lfida Gwada ya ná, nda kda fitika tamafta Lazglafta ta imi ta sləmənŋ ta ghəŋani tvə la anabi ghalya, ka vindaftá hənŋ ta gwada ta ghəŋani ma deftera Lazglafta.

³ Ta ghəŋa zwanjani ya ka mnda səla yaga lu ma zivra mgham Dawuda tsa gwada ya.

⁴ Ma sli'agaptani ma mtaku, ka kliginjá Lazglafta ta ghəŋa nzakwani ka zwanjani nda mbrakwani ta tsa Yesu Kristi Mghama mu ya. Ka mutsaftá tsi ta inda mbrakwa Sulkum nda ghuḍa.

⁵ Nda ma Yesu Kristi zdiđinjta Lazglafta ta hudi, ka nidifta ka mnda ghunay ŋa dza'a da mna gwafani ŋa inda mndəra mnduha kavghakavgha, ŋa zlgħafta taŋ ka snata taŋ. Mantsa dza'a kəl hənŋ ka vlanjtá glaku ta Yesu Kristi.

⁶ Kaghuni guli ná, tekw kuni mataba tsa mnduha ya, kabga hagafhaga Yesu Kristi ta kaghuni ŋa nzakway ka ŋani.

⁷ Inda kaghuni ta nzakway ma luwa Ruma, đvudva Lazglafta ta kaghuni, ka hgaftá tsi ta kaghuni ŋa nzakway ka ŋani. Ka nza zđakatahuda

Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta ghəŋa ghuni.

*Mamay Pwal ta nghanaghatá gwal zlgħay nda
ŋuduf ma luwa Ruma*

⁸ Karaku ná, ta rfanagharfa yu ta Lazglafta da nda ma Yesu Kristi ta ghəŋa kaghuni demdem, kabga ta kulay lu ta zlgħay nda ŋudufa ghuni ma inda vli ta ghəŋa hadik.

⁹ Nda sna Lazglafta ya ta maganata yu ta slna nda ŋudufa da turtuk ma mnay da ta Lfida Gwada ta ghəŋa Zwanani, ta skwi dza'a yu mnay. Nda sna kazlay: Ma inda fitika ndəbay da ta dzvu ná, ta kulay yu ta kaghuni kə'a.

¹⁰ Inda fitik yu ta maga du'a da Lazglafta ŋa gi vlihatani ta tvi ka ta kumay tsi ŋa bhadaghata da da kaghuni sizlay,

¹¹ kabga ta mamay yu katakata ta nghaná kaghuni. Ta kumay yu ta dguvusta mu ta skwi ya vliha Sulkum ŋa sghaghunaghatá mbraku ta tva Lazglafta.

¹² Skwi ta ndanu yu ná, ta kumay yu ta vluvusta mu ta mbraku, ta vlaghunatá i'i ta mbraku nda ŋa da ma zlgħay nda ŋuduf, ta vlihatá kaghuni ta mbraku nda ŋa ghuni ma zlgħay nda ŋuduf.

¹³ Zwanama da, ta kumay yu ta snanŋa ghuni kazlay: Nda kda fitika da ta zba bhadaghata da kaghuni kə'a, ama kulam gita ta mutsaf a yu ta fitik wa. Ta kumay yu ta bhadaghata da ŋa maga slna mataba ghuni, ya dza'a kla kaghuni ta kəma ta kəma manda ya ta magə yu mataba sanlaha ma mnduha ta sana hadikha ya.

¹⁴ Dguvta ghəŋa da ka mnanata da ta Lfida Gwada ta inda mnduha, ŋa la Grek, ŋa gwal nda hida nda ya ŋa gwal kul hidaku tani. Ŋa gwal nda guna sləmənja tanj nda ya ŋa gwal kul gunaku sləmənja tanj tani.

¹⁵ Tsaya tama ta kəl yu ka kuma bhadaghata da da kaghuni ta nzakway ma luwa Ruma guli ŋa mnaghunata Lfida Gwada.

Mbrakwa Lfida Gwada

¹⁶ Ksa a hula ta i'i ka mna Lfida Gwada ŋa mnduha wa. Tsa Lfida Gwada ya ná, mamu mbrakwa Lazglafta mida ŋa mba inda mndu ta zlghafta. Ŋa zltrafta nda la Yahuda karaku, tahula tsa ŋa kdafy nda la Grek.

¹⁷ Tsa Lfida Gwada ya ta maray kinawu ká Lazglafta ta nanafá mnduha ka gwal tdukwa tawa irani zlghafər həŋ. Had sana tvi wu, ta ghəŋa tsa zlghay nda ŋuduf ya kwenkwen. Nda nza manda ya nda vinda ma deftera kazlay: Mndu ta zlghafta Lazglafta ná, tsaya mndu tdukwa tawa ira Lazglafta, tsa mndu ya guli dza'a nzata nda hafu* kə'a.

Gwal dmaku mnduha ta ghəŋa hadik demdem

¹⁸ Daga ta luwa ta margamata Lazglafta kazlay: Nda basa ŋudufani ta ghəŋa inda dmakuha ta magə mnduha, nda kwala tanj kul had ta vla glaku ŋani kə'a. Dza'a tsanaghatsa ta guma ta həŋ, kabga ghwadaka skwi ya ta magə həŋ ná, ta hawuha ta kahwathwata.

* **1:17** Ngha ta Habakuk 2:4.

¹⁹ Skwi má ɲa snaɲta ta ghəɲa Lazglafta ná, dífaghu a wu, dədəy ta dabi nzakwani, kabga maranaɲmara Lazglafta ta həɲ.

²⁰ Nzakwa Lazglafta kaghəɲani nda mbrakwani ya ɲa kdekedzen ná, skwi ya kul laviɲtá lu ta nghanɲa ya. Ama daga ka yawu zrafta ghəɲa hadik, laviɲlava lu ta nghanɲa nda ta tva skwiha ya maga tsi. Ta had mndu nda psiaftawi da tsi wa.

²¹ Aɲ mndani, nda sna mnduha kazlay: Mamu Lazglafta kə'a kulam nda tsa, had həɲ ta vla glaku ɲani wu, had həɲ ta rfanaghata guli wa. Katək ná, zwaɲuta zwaɲu həɲ ma ndanu. Ka nzamtá həɲ ma grusl, sna a həɲ ta skwi tɲukwa wa.

²² Gwal nda hida aɲni ka hahəɲ ta gray, tsaw ka rgha həɲ.

²³ Má ɲa tsəlɲay taɲ ta tsəlɲu ka vla glaku ɲa Lazglafta ya ta nzaku nda hafu ɲa kdekedzen ya ná, ka laghu həɲ da tsəlɲu ɲa skwa wuyay tsaf lu manda mndu kul had hafu mida. Sanlaha ma tsa skwa wuyay ya ná, manda tsatá zarak həɲ, manda nimitak fwaɲ səla mista taɲ tsatá sanlaha, manda tsatá nahadik sanlaha.

²⁴ Tsaya kəl Lazglafta ka zliɲtá mnduha ɲa maga skwi ya kumaɲ maya taɲ. Mantsa tama ka magə həɲ ta skwa hula nda vgha taɲ mataba taɲ.

²⁵ Ka zliɲtá həɲ ta kahwathwata Lazglafta ka laghwi sna tsakalawi. Ka laghwi həɲ da tsəlɲu ɲa skwiha ya tsatsaf Lazglafta, ka maga slna ɲa taɲ, ka kwalaghutá tsəlɲu ɲa Lazglafta ta tsatsaftá inda skwi. Tsatsi ya raɲ zləzlvay ɲa kdekedzen. Amin.

²⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka zliɲtá həɲ ɲa maga skwa hula. Zlaɲzla mi'aha ta guya vgha nda zg-wana, ka laghwi da guya vgha nda mi'aha manda

hahəŋ, skwi ya kul raku magay kadzeŋkadzeŋ.

²⁷ Manda tsaya zgwana guli, zlaŋzla həŋ ta guya vgha nda mi'aha, ka kakə hara'uwa sani nda sani ta həŋ, ka laghwi həŋ guya vgha zgun nda zgun, skwi ya kul raku magay kadzeŋkadzeŋ. Ka tɔanaktá həŋ ta ghəŋa taŋ ta guma ya prək nda ghwadaka skwi ya maga həŋ.

²⁸ Manda va ya kwalaghu həŋ ta snanata Lazglafta ya, ka zliŋtá Lazglafta guli ta həŋ mista tsa ghwadaka ndana taŋ ya. Ka magə həŋ ta skwi kul raku.

²⁹ Ndəghundəgha ghwadaka skwiha kavghakavgha ta magə həŋ: Ta ŋaslu həŋ, ta tsagana həŋ, ta sidi həŋ, ta draku həŋ, ta psla mndu həŋ, ta zlərdawi həŋ, ta tsaghutá mndu həŋ, ka matsaŋwaslay həŋ, ta tsa mndəra mndu həŋ,

³⁰ ta vza rutsak həŋ ta mndu, ghuma Lazglafta həŋ, ta ghazeŋzeŋ həŋ, ta gla ghəŋ həŋ, ta ghərbaku həŋ. Me' ka həŋ ta dzatá vgha ŋa maga ghwadaka skwi. Sna a həŋ ta gwaɔa da dadaha taŋ wa.

³¹ Haɔ ghəŋ da həŋ wu, maga a həŋ ta skwi ta mnata həŋ wu, dva a həŋ ta mndu wu, tawa a həŋ ta hiɔahiɔa ta mndu wa.

³² Mataba tsa guli ná, ta nda sna həŋ kazlay: Inda gwal ta nzakwa mndərga tsa nzakuha ya ná, mtaku skwi ta ranɔta həŋ kə'a. Magay ta magə həŋ ta tsa skwiha ya kweŋkweŋ yeya a wu, ta ghubay həŋ ta gwal ta maga tsa skwiha ya guli.

2

Guma Lazglafta

¹ Kagha mndu ya ta nzakway ta tha mndu, dər wa ka, haɔ ka nda pslaftawi baɔu guma wu, kabga

ma tsa tsay ta tsə kagha ta guma ta sanlaha ya ná, ta tsə ta ghəŋa gha ka. Tsa kagha ta tsanaghatá guma ta mndu ya ná, ta magay kagha ta va tsa skwiha ya.

² Nda sna amu kazlay: Ta tvani tsanaghata Lazglafta ta guma ta ghəŋa gwal ta maga skwiha mantsa ya kə'a.

³ Kagha mndu ya ta tsanaghatá guma ta ghəŋa gwal ta maga skwiha mantsaya, wya ta magaymagay kagha kay guli. Ta grə ka ná, dza'a ndapnda ka ma guma Lazglafta rki na?

⁴ Lazglafta ná, dagala zdaku da tsi, dagala ksa ŋuduf da tsi, ghudza a nda ghudza ta skwi wa. Ta gagə nda gaga kagha tama rki? Ari sna a wa kagha kazlay: Tsa zdakwa Lazglafta ya ta tinwa kagha ŋa mbədanaftha gha ta nzakwa gha kə'a ka na?

⁵ Ma tsa tənətá ghəŋa gha ya, ka kwalaghutá ka ta mbədanafthá nzakwa gha ya ná, guma basatá ŋudufa Lazglafta ta tđanakta ka ta ghəŋa gha. Dza'a ksafksa guma ta kagha, bađu basaftha Lazglafta ta ŋuduf ta ghəŋa mnduha, ŋa tsanaghatani ta guma nda tvani ta inda mndu.

⁶ «Ŋa vlanṭani ta nisəla inda mndu taḃta slani maga* tsi.»

⁷ Ŋa gwal ta gdata ta maga skwiha dinadina ŋa mutsa glaku nda sgit, nda hafu ŋa kdekedzen ya, dza'a vlanṽla Lazglafta ta nzaku nda hafu ŋa kdekedzen ta hən.

⁸ Ŋa gwal ta ga sidi nda Lazglafta, ka kwalaghutá sna kahwathwata ka laghwí da maga ghwadaka skwiha ya ná, dza'a ghuzlanəghuzla Lazglafta tiri

* 2:6 Ngha ta Zabura 62:13, nda Mahdihdi 24:12.

ta həŋ.

⁹ Inda mndu ta maga ghwadaka skwi, dza'a ghuzlanəŋghuzla Lazglafta tiri. Na zrafta ta la Yahuda karaku, ka da sagha ta la Grek.

¹⁰ Ama ŋa gwal ta maga skwiha dinadina ya, dza'a vlanvla Lazglafta ta glaku nda sgit nda zdaku ta həŋ. Na zrafta ta la Yahuda karaku, kada sagha ta la Grek guli.

¹¹ Mantsa ya ná, had Lazglafta ta gala mndu wa.

¹² Inda gwal ta maga dmaku kul had zlahu Musa da həŋ, dza'a rwaku həŋ dər má had tsa zlahu ya da həŋ. Inda gwal ta maga dmaku, mamu tsa zlahu ya da həŋ guli, nda tsa zlahu ya dza'a tsanaghata lu ta guma ta həŋ.

¹³ Gwal ta snatá tsa zlahu Musa ya a gwal ta nzakway tdukwa da Lazglafta wu, ama gwal ta nzakway ta ksa slna manda ya kumə tsa zlahu ya gwal ta nzakway tdukwa da Lazglafta.

¹⁴ Gwal kul nzakway ka la Yahuda ná, sna a həŋ ta zlahu Musa wu, tsaw badu sani, ta magay həŋ ta skwi manda ya ta kumə tsa zlahu ya. Had zlahu da həŋ wu, vərda hahəŋ ta nzakway ka tsa zlahu ya.

¹⁵ Tsaya tama ná, slna taŋ ta maraŋta kazlay: Tsa skwi ta kumə zlahu ta magay lu ya ná, nda vinda ma ŋudufa taŋ guli manda tsaya ŋa taŋ. Ta ndanay həŋ badu masani kazlay: Skwi dina maga yu, skwi dina a maga yu wu kə'a.

¹⁶ Tsaya tama, mandana Lfida Gwada ta mnə yu na, manda tsaya dza'a nzakwa tsi badu dza'a ghunagata Lazglafta ta Yesu Kristi ŋa tsanaghatá guma ta ghəŋa inda skwi nda difa ma ŋudufa mnduha ya.

Kwalaghuta la Yahuda ta snatá zlahu

¹⁷ Kagha ta mnay kazlay: La Yahuda i'i kə'a ta dihaftá vgha ta zlahu Musa, ta ghərɓaku ta Lazglafta,

¹⁸ nda sna yu ta skwi ta kumə Lazglafta ka ka, nda sna yu ta skwi dina ma snaŋta da ta zlahu Musa ka ka,

¹⁹ nda fa ghəŋa gha kazlay: Prək i'i ka dzugwa gwal nda ghulpa kə'a. Tsuwadaka gwal ma grusl yu ka ka ta ndanay,

²⁰ mnda tagha skwi ŋa gwal kul snaŋtá skwi yu ka ka, mnda taghanaftá skwi ta zwani yu, kabga taghadif tagha Zlahu Musa ta inda skwi nda kahwathwata tani ka ka.

²¹ Mantsa nzakwani, ta tagha skwi yu ŋa san-laha ka ka, tagha a ka ŋa ghəŋa gha rki? Dina a ghali wu ka kagha ta mnay, tata ghali kagha kay guli.

²² Dina a hliri wu ka kagha ta mnay, tata hliri kagha kay guli. Husihahusa skwa wuyay ka ka, tata ghalay kagha ta skwi ma həga skwa wuyay.

²³ Ta ghərɓaku kagha ta nzakwa zlahu Musa mamu da kagha, ta maga a kagha ta tsa skwi ta kumə zlahu ya kay guli wa. Razanaf a ka ta Lazglafta nda tsa ra?

²⁴ Tsaya kəl lu ka vindafta ma deftera Lazglafta kazlay: Ta gwaɗa ta kaghuni ta kəl gwal kul nzak-way ka la Yahuda ka raza Lazglafta kə'a†.

²⁵ Mantsa nzakwani, ka ta magay kuni ta skwi ta kumə zlahu katsi, ta tvani tsa tsatá fafaɗa ghuni ya. Ala ka si nda tsa fafaɗa gha, ta maga a ka ta

† **2:24** Ngha ta Izekiyel 36:20, Isaya 52:5.

skwi ta kumə zlahu wu katsi, nda nza ka manda mndu kul tsaku fafađani.

²⁶ Lagha mndu kul tsaku fafađani ka maga skwi ta kumə zlahu Lazglafta ní, hađ Lazglafta dza'a ngha tsa mndu ya manda mndu nda tsa fafađani ra?

²⁷ Ya wya tsa mndu ya ná, hađ lu ta tsa fafađ ma nzakwa mndəra taŋ wu, ama ta magay ta skwi ta kumə zlahu. Hađ tsa mndu ya dza'a tsaghaghatá guma ta kagha mndu ta kwalaghutá maga skwi ta kumə zlahu ya ra? Ta wya kay guli, mamu vindatá zlahu Musa da kagha, nda tsa fafađa gha guli.

²⁸ Vərđa mnda la Yahuda ná, tsa ta nghaku tsakwam ya a wa. Vərđa tsatá fafađ guli ná, tsa tsa lu ta nghaku mividani ya a wa.

²⁹ Vərđa mnda la Yahuda ná, ma ŋuđuf nzakwani. Vərđa tsatá fafađ guli ná, ma ŋuđuf. Skwi ta vlata Sulkum ná, zlahu ya vindaf lu nda vinda a wa. Vərđa mnda la Yahuda ná, da Lazglafta ta mutsa tsatsi ta ghubaku, da mndu a wa.

3

Hađ mndu ta nzakway tđukwa wa

¹ Ndaw malaghuta la Yahuda ka lamndu? Nu hayhaya tsatá fafađ na?

² Ndađa a nzakwani ta nghadaptá lu ta nghaynghay wu, kabga tiŋəl ŋa taŋ vlagata Lazglafta ta gwadani.

³ Ka si kwalaghukwala sanlaha ma həŋ ta zlglafta ná, dza'a pyafpya tsa slna palamapalama taŋ ya ta nzakwa Lazglafta ka ŋərma ra?

⁴ Pyaf a wu! Dər má ta tsakalawi inda mnduha ná, kahwathwata ɲa Lazglafta ta mnay, manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

«kagha Lazglafta,
ka gwadagwada ka ta gwada ná, nda sna lu kazlay:
tdúkwa tsa gwada gha ya kə'a.
Dər má tsafha lu ta rutsak ta kagha,
fləwəf dza'a saba ka ma gumani.»*

⁵ Ka si tsa ghwadaka skwi ta magə amu ya dza'a maraŋtá nzakwa Lazglafta tdúkwa katsi ná, nu ka mu dza'a mnay tama? Dza'a mnay mu kazlay: Tudúkwa a Lazglafta wu kə'a tsamaghar tsi ta guma rki? Ma tsa vli ya ná, manda va ya gwadə lamndu gwadata yu ta tsa gwada ya.

⁶ Mantsa a wu! Ka tdúkwa a Lazglafta wu katsi ná, wa ka'a dza'a tsa guma ta ghəɲa mnduha na?

⁷ Ka si tsa tsakalawa da ya ta malaghutá kliginɲa kahwathwata Lazglafta, ka nzaku tsi ɲa vlaŋtá glaku katsi, kabgawu dza'a kəl lu ka tsadighatá guma kazlay: Mnda dmaku ka kə'a tama?

⁸ Ka si mantsa ya tsi ní, nu kwal lu kul mnay kazlay: Magama dmaku kada saba skwi dina kə'a? Nu kul magə lu manda ya ta tsanavata sanlaha ta gwada kazlay: Mantsa ya ta mna həɲ kə'a nda aŋni ya na? Nda ra ka tsanaghata Lazglafta ta guma ta tsa mnduha ya.

Gaga inda mnduha ta dmaku

⁹ Kinawu nzakwani tama! Malaghumala amu la Yahuda ka hamata gwal kul nzakway ka la Yahuda rki? Malaghumala a amu wa. Ka yu mnata kay

* 3:4 Ngha ta Zabura 51:6.

ná, nda la Yahuda tani, nda la Grek tani, hahəŋ demdem nzanaghanza dmaku ta həŋ.

¹⁰ Nda nza manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

«haď mndu tđukwa ta wa ira Lazglafta wu, dər turtuk haď wa.

¹¹ Haď mndu nda sna ta skwi wu, haď ya ta psa Lazglafta wa.

¹² Inda taŋ mbəďanambəďa həŋ ta hul ta Lazglafta, nda zaďa həŋ demdem. Haď ya dər turtuk ta maga skwi đina wu,

dər turtuk haď wa.

¹³ Wa taŋ ná, manda gunatá kulu nzakwani.

Nda ghanika taŋ ta nana həŋ ta mnduha.

Ghwana mupuhwa ma huta ta wa taŋ.

¹⁴ Dagala ksi'i nda ŋaslu ma wa taŋ.

¹⁵ Nda tsəra səla taŋ ŋa dza'a dzata mndu.

¹⁶ Inda tvi labə hahəŋ ná, nda hwanzaďa inda vli, ta wahu inda mnduha.

¹⁷ Sna a həŋ ta tva zďaku wa.

¹⁸ Haď zləŋa Lazglafta† da həŋ đekđek wa.»

¹⁹ Aŋ mndani, nda sna amu ka kazlay: Inda skwi ta gwadə zlahu ná, ŋa gwal vla Lazglafta ta tsa zlahu ya ŋa taŋ ta gwadə tsi kə'a. Tsaya tama ná, haď mndu nda pslaftawi ta kəma Lazglafta wu, kada snaŋta inda mndu kazlay: Gaga həŋ ta dmaku ta kəmani kə'a.

²⁰ Tsaya tama, haď mndu dza'a nzakway ka mndu tđukwa ta kəma Lazglafta ta ghəŋa vəl mag-atani ta skwi ta kumə zlahu wa. Zlahu ná, nda nza

† **3:18** Ngha ta Zabura 14:1-3 nda 53:2-4 nda 5:10 nda 140:4 nda 10:7 nda Isaya 59:8 nda Zabura 36 2.

ɲa snanamtá mnduha kazlay: Gaga kuni ta dmaku kə'a.

Zlghay nda ɲuɖuf ta nanaftá mndu ka mndu tɖukwa

²¹ Ndana tama, maranaɲmara Lazglafta ta tvi ta mnduha dza'a kəl həɲ ka nzakway ka tɖukwa mnduha ta kəmani. Tsa nzaku tɖukwa ya ná, nda ma zlahu a ta nzakwa lu wa. Mnaɲmna zlahu Musa nda la anabi guli ta gwada ta ghəɲani.

²² Tsaya tvi dza'a kəl Lazglafta ka nanaftá mnduha ka gwal tɖukwa ta kəmani ya nda nza nda ma zlghafta dər wa ta Yesu Kristi. Had' ya galap Lazglafta, dər la Yahuda dər gwal kul nzakway ka la Yahuda wa.

²³ Inda taɲ gaga həɲ ta dmaku traptra həɲ ma snaɲtá sgita Lazglafta.

²⁴ Ka zdananɲta Lazglafta ta huɖi ta həɲ ka mbalay, ka nanaftá həɲ ka gwal tɖukwa ta kəmani nda ma Yesu Kristi ta pligɲtá həɲ ma dmaku.

²⁵ Tsa Yesu Kristi ya vla Lazglafta ɲa mtutani ta ghəɲa inda mnduha ka planatá dmakwa taɲ nda usani nda ma zlghafta taɲ ta Yesu Kristi ɲa maranɲta kazlay: Tuɖukwa tsatsi kə'a. Tsa dmaku si ta magə mnduha ghalya ya ná, ka nzata Lazglafta manda skwi kul nghanɲa,

²⁶ ksana ksa ta ɲuɖufani. Manda va tsaya ta mara Lazglafta ndana guli kazlay: Tuɖukwa tsatsi kə'a. Tsatsi, tɖukwa tsatsi. Ta kumay guli ta nanafta ka gwal tɖukwa ta gwal ta zlghaftá Yesu.

²⁷ Ka si mantsa tsi tama ní, ta mamu skwa ghuba ghəɲ nda tsa tama rki? Had' wa. Kabgawu? Kabga zlghay nda ɲuɖuf ɲərma skwi, snanatá skwi ta kumə zlahu a wa.

28 Nda sna amu kazlay: Nda ma zlgħay nda ṅuḍuf mutsafta mnduha ta nzata ka gwal tḍukwa ta kəma Lazglafta kə'a, nda ma snatá skwi ta kumə zlahu a wa.

29 Lazglafta ná, ṅa la Yahuda nda ghəṅa taṅ ra? Lazglafta gwal kul nzakway ka la Yahuda a guli ra? Mantsa nzakwani, Lazglafta gwal kul nzakway ka la Yahuda ya guli,

30 kabga turtuktuk Lazglafta. Tsatsi dza'a nanafta ka gwal tḍukwa ta gwal nda tsa fafaḍa taṅ nda ma zlgħay nda ṅuḍufa taṅ. Tsatsi dza'a nanafta ka gwal tḍukwa ta gwal kul nzakway ka la Yahuda nda ma zlgħay nda ṅuḍufa taṅ guli.

31 Ma tsa zlgħafta zlgħaf mu ya tama guli ná, hərdiṅhərdá mu ta zlahu ra? Hərdiṅ amu wu, katək ná, ṅlanaf ta ṅlanaf mu ta zlahu.

4

Grafta nda nzakwa Abraham

1 Ndana tama, nu dza'a mu mnay taghəṅa Abraham ta nzakway ka dzidza mu? Nahgani mutsaf tsi ma nzakwani?

2 Ka si má ma slnani maga tsi mutsafta Abraham ta nzakway ka mndu tḍukwa ta wa ira Lazglafta katsi ná, ma raṅra ghubayni ta ghəṅani, ama ta wa ira Lazglafta a tama wa.

3 Waka deftera Lazglafta ta mnay na? Ka lu ta mnay ma deftera Lazglafta na: «Zlgħafzlgħa Abraham ta Lazglafta, tsaya* kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tḍukwa ta wa irani» kə'a.

* 4:3 Ngha ta Zlrafta 15:6.

⁴ Ka magamaga mndu ta slna ná, ta planapla lu ta nisəlani. Tsa skwi plana lu ya ná, mbəhay a mbəha lu wu, skwi ta ran̄ta ya.

⁵ Ama ka lagha mndu ka zlgħaftá Lazglafta nda ṅuḍufani klaf a ta ghəṅani ka mndu tḍukwa ta kəma Lazglafta ta ghəṅa tsa slnani ta magə tsi ya wu katsi, dza'a klafkla Lazglafta ta tsa mndu ya ka mndu tḍukwa ta wa irani. Mndərga tsa mndu ya guli ná, nda sna kazlay: Mamu tvi dza'a kəl Lazglafta ka nanaftá gwal dmaku ka gwal tḍukwa ta wa irani kə'a.

⁶ Manda va tsaya ka mgham Dawuda guli ta fay ma lahani ta ghəṅa gwal ya klaf Lazglafta ka gwal tḍukwa ta wa irani dər má maga a həṅ ta skwi dīna. Tsa mnduha ya ná, mamu rfu da həṅ, ka'a.

⁷ «Rfu da gwal plana Lazglafta ta dmakuha tan̄, ga həṅ.

Rfu da gwal hərḍiṅ Lazglafta ta dmakuha tan̄

⁸ Rfu da mndu kul haḍ Mgham Lazglafta ta mbəḍa dmakwani†.»

⁹ Tsa rfu mnə mgham Dawuda ya ná, ta ghəṅa gwal nda ḍatsa fafaḍa tan̄ re, ari nda gwal kul ḍatsaku fafaḍa tan̄ guli a na? Ka mu kay na: «Zlgħafzlgħa Abraham ta Lazglafta kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tḍukwa ta wa irani, ka mu.»

¹⁰ Yawu mutsafta Abraham ta nzakway ka mndu tḍukwa ta wa ira Lazglafta na? Daga ta kul tsaku fafaḍani re, ari tahula tsanatá fafaḍ a na? Daga ta kul tsaku fafaḍani.

¹¹ Ma fitika nzakwani ta kul tsaku fafaḍani, ka klaftá Lazglafta ka mndu tḍukwa ta wa irani, kabga vəl zlgħaftani. Tahula tsa ka tsatá tsi ta

† 4:8 Ngha ta Zabura 32:1-2.

fafaɗ. Ka nzaku tsa tsatá fafaɗani ya, ka ɲizla maraɲtá nzakwani tɗukwa ta wa ira Lazglafta. Abraham ná, dani ma inda gwal kul tsaku fafaɗani ya, ama ka zlgħaftá həŋ ta Lazglafta, ka klaftá Lazglafta ta həŋ ka gwal tɗukwa ta wa irani, manda ɲa Abraham ya.

¹² Nda nza ka dani ma gwal nda tsa fafaɗa tan guli, ka ksafksa həŋ ta sada zlgħay nda ɲuɗufa da mu Abraham ta zlgħaftá Lazglafta daga ta kul tsaku fafaɗani ya.

Tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta gwal ta zlgħafta

¹³ Tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta Abraham nda zivrani tani kazlay: Dza'a vlagħavla yu ta ghəŋa hadik‡ kə'a. Tanaf a Lazglafta ta imi ta sləməŋ kabga vəl magayni ta skwi ta kumə zlahu wu, ama kabga vəl klafta Lazglafta ka mndu tɗukwa ma zlgħaftani.

¹⁴ Ka si gwal ta maga skwi ta kumə zlahu dza'a mutsa tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta mndu ya katsi ná, bətbət tsa zlgħafta zlgħaf lu ya, had hayhaya tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta mndu ya nda tsa tama wa.

¹⁵ Zlahu ná, ta klakkla ta ɓasa ɲuɗufa Lazglafta, ama ka had zlahu wu katsi, had sana skwi ɲa ɓlanapta wa.

¹⁶ Tsaya tama ná, ma zlgħafta nda ɲuɗuf kəl Lazglafta ka vlatá tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta mndu ya. Ka mbalay vlata tsi guli. Nda nza tsa skwi taf tsi ta imi ta sləməŋ ya ɲa inda zivra Abraham. Nza a ka ɲa gwal ta sna skwi ta

‡ 4:13 Ngha ta Zlrafta 12:2-3, 17:4-6, 22:15-18.

kumə zlahu kwenkwen wu. Nda nza guli ka ɲa inda gwal ta zlgħafta nda ɲuduf manda ɲa Abraham ta nzakway ka Da mu demdem ya.

¹⁷ Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Fafa yu ta kagha ka dani ma inda mndəra mndu§ kə'a. Nda nza Abraham ka Da mu da Lazglafta ya zlgħaf tsi nda ɲuduf. Tsa Lazglafta ya ta vranamtá hafu ma gwal nda rwa. Tsatsi nda mbrakwa hgagaptá skwi kul haɗ ɲa nzakwani mamu.

¹⁸ Fəglaf a lu ta ghəɲ sizlay wu, tsaw mataba tsaya ná, nda fa ghəɲa Abraham, zlgħafzlgħa ta Lazglafta kəl tsi ka nzata ka dani ma inda mndəra mnduha*, manda ya mnana Lazglafta kazlay: Dza'a nda ndəgha zivra gha kə'a ya.

¹⁹ Ta mnanatá Lazglafta ta tsa gwaɗa ya ta Abraham ná, ta ghwan a imani ka hɗa dərmək wa. Nda sna guli kazlay: Nda ghada halata i'i kə'a. Guli ná, lula fitika yay markwa tan ta nzakway ka Sara ta zwan.

²⁰ Dgan a ta ghəɲ dəkdək ta ghəɲa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən wu. Katək ná, zlgħay nda ɲudufani ta vlanťá mbraku, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta.

²¹ Grafgra guli kazlay: Tsa skwi tidif Lazglafta ta imi ta sləmən ya ná, mamu nda mbraku ɲa magata guli kə'a.

²² Tsaya tama kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tɗukwa† tawa irani.

²³ Ka klafkla Lazglafta ka mndu tɗukwa ta wa irani ka deftera Lazglafta mnata ya ná, ta ghəɲa Abraham ndaghəɲani a nzakwa tsa gwaɗa ya wu,

§ 4:17 Zlrafta 17:5. * 4:18 Zlrafta 15:5. † 4:22 Ngha ta Zlrafta 15:6.

²⁴ nda nza guli ta ghəŋa amu, ka zlgħafzlgħa mu ta Lazglafta ta sli'aganaptá mghama mu Yesu ma mtaku ya. Dza'a klafkla ta amu guli ka gwal tǵukwa ta wa irani.

²⁵ Lazglafta ta vlatá tsa Yesu ya ma dzva mnduha ŋa dzata ta ghəŋa dmakwa mu. Ka sli'aganaptá tsi guli ma mtaku ŋa nzakwa mu ka gwal tǵukwa ta wa irani.

5

Slərǵaptá ta zughu nda Lazglafta

¹ Ndana tama, nda nza mu ka gwal tǵukwa ta wa ira Lazglafta ma zlgħafta mu nda ŋuduf. Mamu zǵaku mataba mu nda tsi nda ma Mghama mu Yesu Kristi.

² Nda ma tsa Yesu Kristi ya mutsafta mu ta zǵakatahuda Lazglafta nda ma zlgħafta mu nda ŋuduf. Ta tsa zǵakatahudi ya sladafta amu ka rfu, kabga nda fa ghəŋa mu ta gwata Lazglafta nda amu ma glakwani.

³ Ta ghəŋa tsaya guli ná, ta rfu mu nda ghuya ǵaŋwa ta ghuyə mu, kabga nda sna amu kazlay: Ta taghay ghuya ǵaŋwa ta ksa ŋuduf kə'a.

⁴ Ksa ŋuduf ta klaktá ghuǵasaptá ghuya ǵaŋwa. Tsa ghuǵasaptá ghuya ǵaŋwa ya guli ta klaktá faftá ghəŋ ta Lazglafta.

⁵ Ka faffa mu ta ghəŋ ta Lazglafta ná, nzata a ka bətbət wu, kabga maramaŋmara Lazglafta ma ŋudufa mu kə'a ǵvutá amu nda ma Sulkumani ya vlama tsi.

⁶ Mantsa nzakwani, ta ma fitika nzakwa mu kul had mbrakwa mu ná, ka saha Yesu Kristi mtuta ta ghəŋa gwal dmaku ma fitik ya kumaŋ Lazglafta.

⁷ Nda bla ka fata mndu ta ghəṇani ṇa mtuta ta ghəṇa mndu ta nzakway tɔukwa. Ka waya ka skwi ba dza'a laviṇlava ta fata ghəṇani ṇa mtuta ta ghəṇa mndu ta maga skwi ya dīna.

⁸ Ka Lazglafta maramaṇtá dʋutani ta amu na: Ta ma fitika nzakwa mu ta ma dmaku ta saha Yesu Kristi mtuta ta ghəṇa amu.

⁹ Ma tsa mtuta mtu Yesu Kristi ta ghəṇa amu ya, ka klaftá Lazglafta ta amu ka gwal tɔukwa ta wa irani. Mantsa tama ná, nda fa ghəṇa amu kazlay: Dza'a mbamafmba Yesu Kristi ma ɓasa ṇuɔufa Lazglafta kə'a.

¹⁰ Ma fitika nzakwa mu ka ghuma Lazglafta ná, ka slərɔaptá tsi ta zughu mataba mu nda tsi nda ma mtuta mtu zwaṇani. Mantsa tama guli ná, ya nda slərɔa zughu mataba mu nda tsi ya, nda fa ghəṇa mu guli kazlay: Dza'a mbamafmba nda ma hafa zwaṇani kə'a.

¹¹ Tsaya kwenkwen yeya a wu, ta ghərɔaku mu ta Lazglafta nda ma Yesu Kristi ta slərɔaptá zughu ndanana mataba mu nda Lazglafta ya.

Gwada ta ghəṇa i Adamu nda Kristi

¹² Samsa dmaku da ghəṇa haɔik nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Adamu. Ka klaktá dmaku ta mtaku, kəl mtaku ka lanaghatá inda mndu, kabga gaga inda mndu ta dmaku.

¹³ Ma kɔaku Lazglafta ka vlaṇtá zlahu ta Musa ná, mamu dmaku ma ghəṇa haɔik. Ma fitika nzakwani ta kul haɔ zlahu ná, haɔ lu ta kulaftá dmaku wa.

¹⁴ Kulam nda tsa, daga ta Adamu ka sagha ta Musa ná, ta ga mghamani mtaku ta ghəṇa mndu,

nduk ta ghəŋa gwal kul gatá dmaku manda ŋa Adamu.

Adamu ná, ta grə nda tsa mndu dza'a sagha nda sa ya lu.

¹⁵ Nda dga katakata na nzakwa mbalay vla Lazglafta nda nzakwa Adamu. Mantsa nzakwani, ta ghəŋa dmakwa mndu turtuk ta nzakway ka Adamu ná, dagala mnduha ta rwuta. Ama malaghumala tsa mbalaya Lazglafta ta vlata ya. Tsa mbalayani vla tsi nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Yesu Kristi ya ná, klanakkla ta zdaku ta ndəghata mnduha katakata guli.

¹⁶ Tsa mbalay vla Lazglafta ya ná, skwi dīna ŋani ta magata ka ŋa tsa mndu turtuk ta gatá dmaku ya. Manda gatá tsa mndu turtuk ya ta dmaku ná, ka ksutá guma Lazglafta ta inda mnda səla. Ama tahula vlan̄ta Lazglafta ta zdakatahudani ta mnduha dər má dagala dmaku maga həŋ mndani, ka klaftá tsi ta həŋ ka gwal tdukwa ta wa irani.

¹⁷ Nda ma dmaku ga mndu turtuk lanaghata mtaku ta inda mndu. Ama nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Yesu Kristi mutsafta mnduha ta zdakatahudī katakata da Lazglafta. Ka mbalay vlan̄ta tsi ta tsa zdakatahudani ya ta həŋ, ka klaftá tsi ta həŋ ka gwal tdukwa ta wa irani nda ma Yesu Kristi, ŋa mutsafta tan̄ ta hafu ŋa kdekedzen, ŋa zay tan̄ ta mgham kawadaga nda tsi guli.

¹⁸ Mantsa tama, manda va nzakwa dmakwa mndu turtuk ta klakta kəl guma ka hbutá inda mndu ya, manda va tsaya guli ná, slna tdukwa maga mndu turtuk ta nanaftá inda mndu ka gwal tdukwa guli, ka plin̄tá tsi ta inda mndu ma guma, ka mutsaftá həŋ ta hafu ŋa kdekedzen.

19 Manda va nzakwa mndu turtuk ta kwalaghutá snanató gwada Lazglafta kəl ndəghata mnduha ka nuta ka gwal dmaku ya, manda va tsaya guli ná, mndu turtuk ta snanató gwada Lazglafta kəl ndəghata mnduha ka nzakway ka tdukwa mnduha ta wa ira Lazglafta.

20 Ma sagha zlahá Musa, ka sgavaghata saba dmaku ta daḅi. Ma vli sgavagha dmaku ya ná, malaghumala sgəglavaghata zdakatahuda Lazglafta guli.

21 Manda va nzakwa gay dmaku ta mgham nda ma mtaku ya ná, manda va tsaya ta ga zdakatahuda Lazglafta ta mgham nda ma nzaku tdukwa ŋa mutsa hafu ŋa kdekedzej nda ma Yesu Kristi Mghama mu.

6

Gwal nda ndi'a vgha taj nda Yesu ná, mamu hafu da həŋ

1 Nu ka mu dza'a magay tama ndana? Ka gdavata mu ma dmaku kada sgavaghata zdakatahuda Lazglafta re, ari ki?

2 Mantsa a dekdek wa! Mtuguduŋ mta amu ta dmaku, wa ka amu dza'a gdəglamta ma dmaku na?

3 Sna a kuni kazlay: Ma magamatá batem ná, nda ndi'a mu nda Yesu Kristi, mtumta mu kawadaga nda tsi nda tsa kə'a ra?

4 Ma magamatá batem ná, nda gwa mu nda tsi ma mtakwani, paḅampada lu ta amu kawadaga nda tsi. Ka sli'aganaptá mbrakwa glakwa Da ta Yesu Kristi ŋa nzakwa amu guli nda lfiḅa hafu.

⁵ Anji, nda ndi'a amu kahwathwata nda tsi ma fitika mtuta mtu mu kawadaga nda tsi. Manda va tsaya guli ná, sli'agapsli'a mu ma mtaku manda va ya sli'agap tsatsi ŋa nzakwa mu nda lfida hafu.

⁶ Dina ka snaŋta mu kazlay: Tsa nzaku si ta nzaku mu ghalya ya ná, zləŋaf zləŋa lu ta udza zləŋay kawadaga nda Kristi kə'a, kabga ŋa zadanatá tsa mbrakwa dmaku ma vgha mu ya. Yaha mu kďaŋtá nzaku ka vu'a dmaku ka lu, kəl lu ka magata manda tsaya.

⁷ Mndu ya ta mtuta ná, falau' vghani da dmaku.

⁸ Ka lagha mu ka mtuta kawadaga nda Kristi katsi ná, nda fa ghəŋa mu guli kazlay: Dza'a nzaku mu nda hafu kawadaga nda tsi kə'a.

⁹ Nda sna amu kazlay: Sli'agapsli'a Kristi ma mtaku, mtugəłta a guli wu kə'a. Ta had' mtaku nda mbraku ta ghəŋani wa.

¹⁰ Tsa mtuta mtu tsi ya ná, turtuktuk mtuta tsi ta ghəŋa dmakwa mnduha. Ndanana ná, nda hafu tsatsi. Ka ŋa Lazglafta ta nzakwa tsi ta nzakwani.

¹¹ Manda tsaya kaghuni guli, đina ka snaŋta ghuni kazlay: Nda mta kuni, nda dga vgha ghuni nda dmaku kə'a. Ta nzaku kuni nda hafu ŋa Lazglafta, kabga nda ndi'a vgha ghuni nda Yesu Kristi.

¹² Mantsa tama, yaha dmaku gəgəłtá mgham ta ghəŋa na slu'uvgha ghuni ta mtaku na. Yaha kuni snanatá skwi ya ta kumə tsi.

¹³ Ma zlanəŋ kuni ta dmaku ta fawayha ghuni ŋa maga dmaku. Katək ná, vlanəwavlə ta ghəŋa ghuni ta Lazglafta, kabga nda nza kuni ka gwal nda hafu ta sli'agapta ma mtaku. Zlanəŋwa fawayha ghuni

ta Lazglafta, ka maga tsi ta skwiha ya tɔukwa nda hɛŋ.

¹⁴ Mantsa tama, ta haɗ dmaku nda ga mgham ta ghɛŋa kaghuni wu, kabga ta mista zlahu a kuni wu, mista zɗakatahuda Lazglafta kuni.

Vu'a dmaku mu re, vu'a Lazglafta a mu na?

¹⁵ Kinawu nzakwani tama! Ka maga mu ta dmaku kabga kwala mu ta kul haɗ mista zlahu, laghula mu dista zɗakatahuda Lazglafta rki? Mantsa a dekdɛk wa!

¹⁶ Sna a kuni kazlay: Ka fafa kuni ta ghɛŋa ghuni manda vu'a mndu ka snanata gwadani na, nda nza kuni ka vu'a tsa mndu ta snu kuni ta gwadani ya ka'a ra? Lavinlava ka ta nzakway ka vu'a dmaku, ŋa klay dmaku ta kagha da mtaku. Lavinlava ka ta snanata ŋa Lazglafta, ŋa naghafta Lazglafta ka mndu tɔukwa ta ghɛŋa vɛl snanata gha ta gwadani.

¹⁷ Rfama ta Lazglafta! Ghalya si nda nza kuni ka vu'a dmaku. Ndanana, snasna kuni nda inda ŋudufa ghuni ta dughwana skwi ya ta taghu lu ŋa inda mnduha demdem, ka taghafta kuni.

¹⁸ Manda pligighunista ma dmaku, ka nuta kuni ka vu'a maga skwi tɔukwa.

¹⁹ Manda va ya ta gwada mnda sɛla ta gwadaghunata yu ta na gwada na, kabga pɛrdaf a kuni ta snanta wa. Ghalya na, si zlinzla kuni ta fawayha ghuni ka vu'a maga ŋadaka skwiha, nda dmakuha ŋa kwal kul sna gwada da Lazglafta. Ndanana tama na, zlanwazla ta fawayha ghuni ka vu'a maga skwi tɔukwa ŋa nzakway ka gwal ta snanata ŋa Lazglafta.

²⁰ Ma nzakwa ghuni ka vu'a dmaku ná, Zdægaghuna a maga skwi tdukwa wa.

²¹ Slənawu tsa maga kuni tama? Wya ka skwa hula tsa skwiha ya ndana, kabga mtaku kdavakta tsa skwiha ya.

²² Ndana tama guli ná, pligighunispla lu ma dmaku ka nutá kuni ka kwalva Lazglafta ka mutsaftá kuni ta nzata nda ghuḅa ma nzakwa ghuni, ḡa mutsay ghuni ta hafu ḡa kdekedzen ma kdavaktani.

²³ Manda va tsaya ná, ka ta ga dmaku mndu, nisəlani ná mtaku ya. Ama skwi ka mbalay ta mutsu lu da Lazglafta ná, hafu ḡa kdekedzen ya ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi Mghama mu.

7

Grafta nda nzakwa i marakw nda zə'al

¹ Zwanama ḁa, nda sna kaghuni ta zlahu. Ḥa kaghuni nda sna ta zlahu ya, ta mna yu ta na gwada na kazlay: Ta ma nzakwa mndu ta ndiri ta ga zlahu ta mgham ta ghəḡa mndu kə'a.

² Ka graghunaf gra yu ḅa! Marakw ga mndu ná, hbaḡhba zlahu ta zə'ala taḡ ka ta ndiri zə'ala taḡ. Ala, ka mtumta zə'ala taḡ katsi, falau' vghani ma tsa zlahu ta hbaḡta ta zə'ala taḡ ya.

³ Ka ta ndiri zə'ala taḡ, ka sli'aḡta tsi ka laghwi da sana mndu katsi, hliri ta magə tsa marakw ya nda tsa. Ala ka mtumta zə'ala taḡ katsi, falau' vghani ma tsa zlahu ya, dər sli'afha tsi ka laghu wuma ta sana mndu ná, hla a ta iri nda tsa wa.

⁴ Manda va tsaya nzakwani nda kaghuni guli zwanama. Ma mtuta Kristi ta udza zləḡay ná, mtumta kaghuni guli kawadaga nda tsi, nda dga

vgha ghuni nda zlahu. Nda nza kuni ka ŋa sana mndu, ka ŋa tsa mndu ta sli'agapta ma mtaku ya, ŋa magay mu ta skwi dīna ŋa Lazglafta.

⁵ Ghalya, ma fitika nzakwa mu ta maga skwi ta kumə maya mu ná, dmaku tsa skwi ya ka zlahu ta mnay ŋa mu. Na tsa snaŋta mu mantsaya, ka mamaftá mu ta maga tsa skwi lmaf lu ya. Ka ksə tsa ghwadaka skwiha ya ta slna ma amu, ka kla amu da mtaku.

⁶ Ndanana tama ná, falau' vgha mu da zlahu, mtuguduŋmta mu ta tsa zlahu ya si ta hbamata ya. Laviŋlava mu ta maganató slna ta Lazglafta ma lfida nzaku ta maramaŋta Sulkum. Manda tsa vindaf lu ma zlahu ghalya ya a ta magəgəltá mu wa.

Nzakwa zlahu nda dmaku

⁷ Nu ŋa mnay tama? Zlahu ná, dmaku ya ra? Dmaku a wa. Ama ka má had ka zlahu wu ná, ma sna a yu ta dmaku wa. Ka má mniha a zlahu kazlay: Ma hara'u ka ta iri ta skwa mndu kə'a ná, ma sna a yu kazlay: Dmaku* ya kə'a wa.

⁸ Mantsa ya tama, ka mutsaftá dmaku ta gaganaf tá inda hara'uwa skwiha ma i'i nda ma zlahu. Ka má had ka zlahu wu ná, gratá skwi nda mta na dmaku.

⁹ Ghalya, ma kwala dá ta kul snaŋtá zlahu ná, ta nzutá nzakwa dá yu. Manda snaŋta dá ta zlahu, ka nzatá dmaku nda hafu,

¹⁰ ta mtutá i'i. Lazglafta ná, vlavla tsatsi ta zlahu ŋa mutsa hafu, ama ka klaghatá tsi ta i'i da dmaku.

¹¹ Mutsafmutsa dmaku ta tvi, ka klaftá tsi ta zlahu ŋa nana i'i ka ga dmaku, ka dzihatá.

* **7:7** Ngha ta Sabi 20:17 nda Vrafta ta Zlahu 5:21.

¹² Tsaw zlahu ná, sagha daga da Lazglafta. Inda gwada ya mna tsi ná, nda ghuba, tɔfukwa nzakwani, dina guli.

¹³ Tsaya tama ní, laviɲlava skwi dina ta dzihata ra? Laviɲ a wu, dmaku katək ta dzihata. Tsa dmaku ya ta klaftá tsa ɲərma skwi ya, ka dzihata nda tsi, kabga ɲa snantá kɔavakta nzakwa dmaku. Nda ma zlahu saba dmaku dɔɔday ta daɓi, nda kɔavakta ɓadzatani tani.

Mnda sɔla ná, ɲurdika dmaku ya

¹⁴ Nda sna amu kazlay: Sagha daga da Lazglafta na zlahu kə'a. Tsaw i'i ná, mnda sɔla yu habu dmaku.

¹⁵ Kahwathwata ná, sna a yu ta skwi ta magə yu wu, haɗ yu ta maga skwi ta kumə yu wu, tsa skwi ta husihata ya katək ta magə yu.

¹⁶ Tsaw ka tsa skwi kul kumə yu ya ta magə yu katsi, tsaya kəl yu ka grafta kazlay: Skwi dina zlahu kə'a.

¹⁷ Tsa ghwadaka skwi ta magə yu ya ná, i'i a ta gay wa, tsa dmaku ma i'i ya ta gay.

¹⁸ Nda sna yu kazlay: Haɗ skwi dina ma i'i, ma na slu'uvgha i'i na wu kə'a, na skwi ta kumə yu ta mnay. Ta kumay yu má ta maga skwi dina, trid laviɲ a yu wa.

¹⁹ Haɗ yu ta maga skwi dina má ta kumə yu wu, skwi kul dinaku kul kumə yu, ta magə yu.

²⁰ Ka ta magay yu ta skwi kul kumə yu katsi ná, i'i a ta gay wu, tsa dmaku ma i'i ya ta gay.

²¹ Wya skwi ta tapafta yu tazlay ma vgha da: Ka maga yu ta skwi dina ka yu ya ná, gi ka ghwadaka skwi kə'a ta nuta.

²² Ma hyahya ɲudufa ɗa ya ná, zɗigihazɗa zlaha Lazglafta.

²³ Ama ma vgha ɗa, ta tapaf tapa yu ta sana ghwadaka skwi ta lmu nda vərɗa skwi ɗina ya ta ndanu yu. Tsa ghwadaka skwi ma i'i ya, ta na i'i ka vu'a dmaku.

²⁴ Ɗaɲwa ɗa ɲa ɗa gra! Wa dza'a dgihata nda na vgha ta kla i'i da dmaku na na?

²⁵ Ta rfay yu katakata ta Lazglafta ta mbidifta nda ma Yesu Kristi.

Tsaya tama ná, ma ghəɲa ɗa ya ná, ta kumay yu ta sna zlaha Lazglafta, ama ma vgha ɗa ya, zlaha dmaku ta laghu yu da snay.

8

Nzakway nda mbrakwa Sulkum nda ghuɓa

¹ Ndanana tama, tsanaghata a Lazglafta ta guma ta gwal nda ndi'a vgha taɲ nda Yesu Kristi wu,

² kabga mbrakwa Sulkum nda ghuɓa ta vlamatá hafu nda ma Yesu Kristi ta ga mgham ta ghəɲa i'i. Mbrakwa tsa Sulkum nda ghuɓa ya ta klaptá i'i ma mbrakwa dmaku nda ɲa mtaku tani.

³ Traptra zlaha Musa ta maga tsa slna ya, kabga hta ta mbrakwa mnda səla ta pyafta ka magata. Ama ka magatá Lazglafta ma ghunagatani ta zwanjani turtuktuk ma slu'uvgha manda ɲa gwal dmaku, ɲa klagamapta ma dmaku. Nda tsaya tsanaghata Lazglafta ta guma ta dmaku ta magə mnda səla.

⁴ Kada laviɲta mu ta nzaku manda ya ta kumə zlahu kə'a kəl tsi ka magata mantša ya, ɲa nzay mu ta nzaku manda ya ta kumay Sulkum, manda ya ta kumə slu'uvgha a wa.

⁵ Gwal ta nzaku manda ya ta zdəganatá slu'uvgha ná, tsa ɲa slu'uvgha ya ta laghu həŋ da snay. Gwal ta nzaku manda ya ta zdəganatá Sulkum nda ghuḅa ya guli, tsa ɲa Sulkum nda ghuḅa ya ta laghu hahəŋ da snay.

⁶ Ka laghula lu da snanatá ta ɲa skwi ta zdəganatá slu'uvgha katsi ná, kla ghəŋ da mtaku tsa. Ka laghula lu da sna skwi ta zdəganatá Sulkum nda ghuḅa katsi guli ná, kla ghəŋ da hafu nda ya da zdaku tsa guli.

⁷ Gwal ta laghwi da snanatá ɲa skwi ta zdəganatá slu'uvgha ná, ghuma Lazglafta həŋ, kabga haɗ həŋ ta sna zlaha Lazglafta wu, traptra həŋ ta snata.

⁸ Gwal ta maga skwi ta zdəganatá slu'uvgha ná, laviŋ a həŋ ta maga skwi ta zdəganatá Lazglafta wa.

⁹ Ama kaghuni, haɗ kuni ta maga skwi manda ya ta zdəganatá slu'uvgha wa, manda ya ta zdəganatá Sulkuma Lazglafta ta nzaku ma kaghuni ta nza-kwa kuni ta nzaku. Ka haɗ Sulkuma Kristi ma mndu wu ná, ɲa Kristi a tsa mndu ya wa.

¹⁰ Ka si mamu Kristi ma kaghuni katsi, ta vlaghunavla Sulkumani ta hafu, kabga naghunafna Lazglafta ka gwal tɗukwa ta wa irani. Aŋ mndani dza'a mtumta kuni ta ghəŋa vəl magata ghuni ta dmaku.

¹¹ Ka si ta nzaku Sulkuma tsa mndu ta sli'aganaptá Yesu ma mtaku ya ma kaghuni katsi, va tsa mndu ta sli'aganaptá Kristi ma mtaku ya, dza'a vranamtá hafu ma tsa slu'uvgha ghuni ta mtuta nda ma tsa Sulkumani ta nzaku ma kaghuni ya.

¹² Ka si mantsa tsi tama zwanama, ka dməŋ

tša nʒaku ya ta amu. Dəmənʒa nʒaku manda ya ta zďəganatá slu'uvgha a wa. Had amu ta nʒay manda ya ta zďəganatá slu'uvgha wa.

¹³ Ka manda ya ta zďəganatá slu'uvgha ka kuni nʒaku kati ná, dʒa'a mtaku kuni. Ala, ka zlanəzla kuni ta ghəŋa ghuni ta Sulkum ka dzata tsi ta skwiha ta zďəganatá slu'uvgha ghuni kati, dʒa'a nʒakway kuni nda hafu.

¹⁴ Inda gwal ta pghə Sulkuma Lazglafta ná, nda nʒa hən ka zwana Lazglafta.

¹⁵ Tša Sulkum vlaghuna Lazglafta ya ná, had ta nighunista ka vu'a ŋa zləŋglay ghuni ta zləŋ wa. Tša Sulkum ya ná, naghunafna ka zwana Lazglafta. Nda ma tša Sulkum ya ta hga mu ta Lazglafta ka «Aba, Da!» kə'a.

¹⁶ Tša Sulkuma Lazglafta ya ta mnay ŋa sulkuma vgha mu kazlay: Zwana Lazglafta amu kə'a.

¹⁷ Ka si nda nʒa mu ka zwanani, dʒa'a mutsay mu ta skwi ya payamaf tsi. Nda amu tani, nda Yesu Kristi tani, kawadaga mu dʒa'a mutsa tša skwi payamaf tsi ya, kabga kawadaga mu ta ghuya đəŋwa, kawadaga mu guli nda tsi dʒa'a mutsa tša glaku ya.

Nərma skwi ya faf mu ta ghəŋ tida

¹⁸ Grafgra yu kazlay: Nana ghuya đəŋwa ta ghuyə mu na ná, had lu dʒa'a walaŋta gray nda tša glaku dʒa'a maramaŋta Lazglafta ya wu kə'a.

¹⁹ Inda skwi zlagəgiŋ Lazglafta ná, nda mndər ta kzla hən ta tša fitik dʒa'a maraŋta Lazglafta ta zwanani ya.

²⁰ Tsaw tša skwiha zlagəgiŋ Lazglafta ya ná, nuna hən ka skwa bətbət, nda đvay taŋ a nuta hən

mantsaya guli wu, Lazglafta ta dʒvaftá nzata taŋ mantsa* ya. Tsaw ta nda fa ghəŋani ta skwi dza'a tsi magay dazlay,

²¹ kabga mamu fitik ya dza'a plin̄ta tsi ta inda skwi ya zlagigin̄ tsi, ma ga vu'a rwaku. Ņa mutsay taŋ ta glaku manda ŋa zwana Lazglafta, ŋa nza-kwa taŋ flau' vgha taŋ.

²² Nda sna amu kulam gwatna, ta ŋizi inda skwiha zlagigin̄ Lazglafta, ta ʒasa vgha həŋ manda marakw ta ʒasa yaku.

²³ Hahəŋ ndaghəŋa taŋ yeya a wu, nda amu tin̄laghu Lazglafta ta vlamatá Sulkumani ya tani, ta ʒasay ʒasay amu guli ma vgha mu, ka kzla fitika vərda nzakwa mu ka zwana Lazglafta, ŋa nzata mu nda vərda ka falau'wa ta vgha mu.

²⁴ Ma fatá ghəŋa mu mbamafta Lazglafta. Ka nda ghada nghan̄ta skwi ya faf lu ta ghəŋ tida ná, fəgla a lu ta ghəŋ tida wa. Tata fay lu ta ghəŋ ta skwi ya ghada lu ta nghan̄ta ra?

²⁵ Ala, ka nda fa ghəŋa mu ta skwi ta kul nghan̄ta mu katsi ná, nda ksata ŋuduf ta kzla mu ta tsa skwi ya.

²⁶ Manda tsaya guli ná, ta katay Sulkum nda ghuʒa ta amu guli ma hta ta mbrakwa mu. Sna a amu ta maga du'a manda ya ta raku wu, ama ka ndəʒu Sulkum kaghəŋani ta dzvu da Lazglafta da manaka amu nda ŋizi, kul lavin̄tá lu ta mnay nda wi.

²⁷ Lazglafta ná, nda sna tsatsi ta kdavakta skwi ma ŋudufa mndu. Nda sna ta skwi ta kumə Sulkum ta daway, kabga manda ya ta kumə Lazglafta ta

* **8:20** Ngha ta Zrafta 3:17.

ɗawa Sulkum da tsi ta skwi ɗa gwal ta nzakway ka ɗani.

²⁸ Nda sna amu guli kazlay: Na ɗinakwa taɗ mida ta maga Lazglafta ta inda skwi ɗa gwal ta ɗvuta, tsa gwal ghadu tsi ta zabuta daga taɗtaɗ ya.

²⁹ Tsa gwal ghadu tsi ta zabuta daga taɗtaɗ ya, ghadughada ta nanaftá hɗɗ ɗa gara vgha nda zwanani, ɗa nzakwa tsa zwanani ya ka zumali mataba ndɗghata zwanama.

³⁰ Tsa gwal ghadu tsi ta zabuta ya, tsa hahɗɗ ya hagaf tsi guli. Tsa gwal hagaf tsi ya guli, hahɗɗ nanaf tsi ka gwal tɗukwa ta wa irani. Tsa hahɗɗ nanaf tsi ka gwal tɗukwa ta wa irani ya, tsa hahɗɗ ya vlaɗ tsi ta glaku ta hɗɗ.

Dvuɗva Lazglafta ta amu

³¹ Ka si mantsa tsi, nu ta ɗa mnay mu ta ghɗɗa tsaya tama? Ka si ɗa mu Lazglafta ya ní, wa dza'a dzaɗta kɗma nda amu na?

³² Lazglafta ná, pyaghu a ta zwanani wa. Vlagavla ka mtuta tsi da manaka amu demdem. Wa kɗ'a dza'a kwal kul vlamatá inda skwi kawadaga nda tsatsi tama?

³³ Wa dza'a tsaftá skwi ta gwal zabap Lazglafta na? Haɗ mndu wa. Lazglafta ta hlaftá hɗɗ ka gwal tɗukwa ta wa irani.

³⁴ Wa ya dza'a laviɗta ksutá hɗɗ ma guma na? Yesu Kristi ná, mtumta. Ta nzaku nda ga zeghwa Lazglafta, ta maga du'a da manaka amu.

³⁵ Wa dza'a dgamata nda ɗvuta ya ɗvu Kristi ta amu na? Ghuya ɗaɗwa re, skwi ta malaghutá mbrakwa mu re, giri re, maya re, pɗa lgut re, nzaku ta wa hɗak re, budugwa a dza'a dgamata na?

³⁶ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na:
«Ta ghəŋa gwada ta kagha ta kəl ŋni ka nzakway
ta wa hɔak inda fitik.

«Ta kəl lu ka ngha aŋni manda tuwakha ta klə lu
ta tumbła† kə'a.»

³⁷ Ma inda tsa skwiha ya ná, fərtapfərtə amu ma
zata ghwa, nda ma mndu ya ta dʋutá amu.

³⁸ Manda va tsaya nzakwani, nda sna yu kazlay:
Dər má mtaku tsi, dər má nzata nda hafu tsi, dər
má duhwalha Lazglafta tsi, dər má sana skwiha
nda mbra nda mbra ta luwa tsi, dər má nzaku
ndanana tsi, dər má nzaku ta kəma a tsi,

³⁹ dər má sana skwiha nda mbra nda mbra ta
ghəŋa haɔik a tsi, dər má skwi kighkigh zaghutani
ta ghudzifa luwa tsi, dər ma skwi kighkigh za-
ghutani da ghuvata haɔik tsi, haɔ sana skwi zla-
ganap Lazglafta nda zлага dza'a dgamata nda tsa
dʋu ya dʋu Lazglafta ta amu, maramaŋ tsi nda ma
Yesu Kristi Mghama mu ya wu kə'a.

9

Lazglafta ta zbaptá la Isra'ila

¹ Kahwathwata na gwada dza'a yu mnay na, ma
hga Yesu Kristi, tsakalawa da a wa. Manda tsaya
ka nzakwani ka ndana da guli ta mniyata Sulkum
nda ghuba.

² Ta kuzliha kuzla ta ŋudufa da katakata, nda ŋra
ŋudufa da inda fitik,

³ ta ghəŋa zwanama da ta nzakway ka mndəra
ini. Ta dər ma Ksi'afte Lazglafta ta i'i, ka dgihata
nda Kristi, ta mbanafte tsi ta hahəŋ, ka yu.

† 8:36 Ngha ta Zabura 44:23.

4 La Isra'ila hən̄. Hahən̄ nanaf Lazglafta ka zwanani, hahən̄ maranan̄ tsi ta sgitani, nda hahən̄ dzrafta tsi ta wi, hahən̄ vlan̄ tsi ta zlahu, hahən̄ maranan̄ tsi ta tvi ká hən̄ da tsəl̄ou ta kəmani, hahən̄ tanaf lu ta imi ta sləmən̄,

5 dzidzíha tan̄ gwal kulan̄ lu, nda tvi slu'uvgha guli ná, ma mndəra tan̄ saba Kristi. Tsatsi ta hem-anatá inda skwi demdem. Zləzlvama ŋa dekdek ta Lazglafta. Ka nza tsi mantša.

6 Vraghu nda wani a tsa gwada Lazglafta ta mnata ya wu, kabga inda gwal ta nzakway yagap lu ma la Isra'ila a ta nzakway ka vərda la Isra'ila wa.

7 Guli ná, inda gwal ta nzakway yagap lu ma mndəra Abraham a ta nzakway ka vərda zivirha Abraham wa. Ka Lazglafta nda Abraham na: «Nda ma Izak* dza'a yagapta zivra gha,» ka'a.

8 Ghəŋa tsa gwada ya na: Zivir ya yagap lu nda ma slu'uvgha a gwal ta nzakway ka zwana Lazglafta wa. Ama zwani ya yagap lu nda ta tva dzratawa Lazglafta nda Abraham, zwana zivir.

9 Wya tsa gwada ta ta ta imi ta sləmən̄ mnə Lazglafta ya: «Ta vraktá yu kdaghalm mandana luwa ná, nda zwan̄† ta ghuva Sara,» ka'a.

10 Manda va tsaya luta tsi nda Rabika markwa dzidza mu Izak, ka yanatá tsi ta mbuhwali.

11-12 Ma kdə lu ka yatá tsa zwaniha ya, ka Lazglafta nda Rabika mantša: «Mali dza'a ndəba dzvu da sagəŋ,» ka'a. Ta la a tsa zwaniha ya saha ta hadik, ka snan̄ta tan̄ ta skwi dīna nda ya kul dīnaku nda tsa ta luta tsa gwada ya wa. Nzanza

* 9:7 Ngha ta Zrafta 21:12. † 9:9 Ngha ta Zrafta 18:10-14.

tša skwi ya mantša kada nšakwa skwi ta kumə Lazglafta manda ya tha tši. Tša zbaŋ lu ya ná, ŋa nšakwani manda ya ta kumə Lazglafta hgafta lu, ta vəl magatani ta slna a wa.

¹³ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Zbuzba yu ta Yakubu ka zlaŋtá Isuwa‡,» ka'a

¹⁴ Kinawu ka mu dza'a mnay tama? Tudukwa a Lazglafta nda tša tama wu rki na? Mantša ya a dekddek wa.

¹⁵ Ka Lazglafta nda Musa na: «Ta maganamaga yu ta skwi dīna ta mndu ya ta kumə yu ta maganatá skwi dīna. Ta taway yu ta hidahidá ta mndu ya ta kumə yu ta tawatá hidahidá tida§ guli,» ka'a.

¹⁶ Tsaya tama, ka zbaŋ zba Lazglafta ta mndu ná, ta vəl kumafta maya tša mndu ya a wu, ta vəl magatani ta slna a guli wa. Lazglafta tani ta dvafta maganatá skwi dīna, ka'a.

¹⁷ Wya ka Lazglafta mnanatá Fir'awna, ka vindaftá lu ma defteri: «Faffa yu ta kagha ka mgham ŋa maravata mbrakwa dá ta kagha, nda ya ŋa tīntá hga dá ta ghəŋa hadik* demdem.»

¹⁸ Mantša ya tama ná, ta magay Lazglafta ta skwi dīna ŋa mndu ya kumaŋ tši, ta təŋay ta ŋudufa mndu ya kumaŋ tši guli.

Manda ya kumaŋ tši ta maga Lazglafta ta slnani

¹⁹ Ka waya ka skwi dza'a mnay ka ŋa dá kazlay: Ka si mantša ya tši, kabgawu ta kəl Lazglafta ka mnay, magamaga kuni ta dmaku kə'a nda mnduha tama 6a? Tsaw waya dza'a laviŋtá kwalaghutá skwi ya kumaŋ Lazglafta na?

‡ 9:13 Ngha ta Zrafta 25:23, nda Malatsi 1:2-3. § 9:15 Ngha ta Sabi 33:19. * 9:17 Ngha ta Sabi 9:16.

²⁰ Kagha mnda səla, wa hga gha ɲa zlərdá ya kumaɲ Lazglafta na? Ta mnay skwi tsaf lu nda rʁisl ɲa mndu ya ta tsafta kazlay: Kabgawu kəl ka ka tsaftá i'i mandana na kə'a ra?

²¹ Tsa mnda tsafta huzla ya a ta laviɲta maga skwi ya kumaɲ tsi nda tsa rʁisl ya ra? Nda va tsa rʁisla turtuk ya, laviɲlava ta tsatsaftá huzla ya ɲa maga slna nda tsi baɗu gwada, nda ya ɲa maga slnaha baɗu walaya fitikha.

²² Ka manda tsaya kumaɲta Lazglafta ta maraɲtá ɓasata ɲuɗufani, nda maraɲtani ta mbrakwani ma su'ayni nda ksatá ɲuɗuf katakata ta ghəɲa gwal nda fa ɲa zwaɗuta ma ɓasata ɲuɗufani ya ní, nu ɲa gha mida tama na?

²³ Mantsa ya kumaɲta Lazglafta ta snaɲta mnduha ta glakwa sgitani ɲa gwal tawa tsi ta hidahida ta həɲ, tsa gwal ya thanaf tsi ɲa lami da sgitani ya.

²⁴ Ama tsa gwal hagaf tsi ya, mataba la Yahuda yeya a wu, kulam mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda tani.

²⁵ Tsaya skwi ya mna tsi ma deftera Huseya:

«Mnduha ɗa kuni,
ka yu dza'a hga gwal kul haɗ ka mnduha ɗa.

Gwal ɗvu yu kuni,
dza'a hga yu ta gwal si kul ɗvuta yu.

²⁶ Ma vli ya mnana lu ta həɲ,
“mnduha ɗa a kuni wu” kə'a ya, ma tsa vli ya
dza'a hga lu ta həɲ ka Zwana Lazglafta nda
hafu†.»

²⁷ Ka Isaya nda ɲani klanɲtá lwi nda zwana la Isra'ila guli na: «Dər manda wutak ta wa ghwa

† 9:26 Ngha ta Huseya 2:1-3 nda 2:25.

yatá zwana la Isra'ila ná, mtsel yeya gwal dza'a mba'ata mataba taŋ.

²⁸ Dza'a sasa Mgham Lazglafta tsanaghatá guma ta ghəŋa hadík demdem, had dza'a laghwi da gərdaku wu‡,» ka'a.

²⁹ Manda ya mna Isaya ghalya guli na:

«Ka má pđama a Lazglafta ta Mbruta ta zivir wu katsi ná,
má nda nza mu manda luwa Suduma, má nuna mu manda luwa Gwamura§ guli,» ka'a.

La Isra'ila nda tva mbaku ma zlgħay nda ŋuđuf

³⁰ Kinawu tsa tama? Gwal kul nzakway ka la Yahuda ná, zbaŋ a hahəŋ ta nzakway ka gwal tđukwa ta wa ira Lazglafta wu, ka mutsaftá həŋ ta nzakway ka gwal tđukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlgħay nda ŋuđuf.

³¹ La Isra'ila ya guli ná, zbaŋzba hahəŋ ta magatá skwi ta kumə zlahu, ŋa nzakway ka gwal tđukwa ta wa ira Lazglafta, trid traptra həŋ ta magatá tsa skwi kumaŋ zlahu ya.

³² Kabgawu kəl la Isra'ila ka traptra na? Kabga zbaŋ a həŋ nda ma zlgħay nda ŋuđuf wu, nda ma magatá skwi kumaŋ zlahu dza'a mutsakwa tsi ka hahəŋ. Ka dzuntá tuthun ta həŋ «ta palaka tuthun.»

³³ Manda ya nda vinda ma defteri kazlay:

Wana yu ta fatá palaka tuthun ma luwa Siyuna, pala ya dza'a zlambanaptá mnduha.

Mndu dza'a zlgħafta ná,

had dza'a pghanaghatá hula wu* kə'a ya.

‡ 9:28 Ngha ta Isaya 10:22-23. § 9:29 Ngha ta Isaya 1:9 nda 19:23-28. * 9:33 Ngha ta Isaya 28:16.

10

Turtuktuk Lazglafta ɲa inda mndu

¹ Zwanama dá, skwi ta kumə yu ma ɲudufa dá ná, ta kumay yu ta mutsafta la Isra'ila ta mbaku. Tsaya skwi ta magə yu ta du'a ta ghəɲa taɲ da Lazglafta.

² Nda sna yu kazlay: Ta zbay həɲ ta Lazglafta nda ɲudufa taɲ kə'a, ama sna a həɲ ta vərda tvi wa.

³ Sna a həɲ ta tvi ká Lazglafta ta nanaftá mnduha ka gwal tdukwa ta wa irani wa. ɲa taɲ ɲa taɲ ma zba tva nzaku tdukwa ta wa ira Lazglafta ta magə həɲ, ka kwalaghutá həɲ ta tsu'aftá tsa tvi ta kəl Lazglafta ka nanaftá mnduha ka gwal tdukwa ta wa irani ya.

⁴ Tsaya tama ná, kɗanakkda Kristi ta zlahu. Inda gwal ta zlglaftá Yesu Kristi ná, nanaf na Lazglafta ta həɲ ka gwal tdukwa ta wa irani.

Inda mndu ta zlglafta nda mba

⁵ Ka vərda Musa vindafta ta ghəɲa tva nzaku ka mndu tdukwa nda ma zlahu na: «Inda mndu ta kɗanaktá inda skwi manda ya ta kumə zlahu* ná, dza'a mbaku nda mida» ka'a.

⁶ Ama wya ka gwada Lazglafta ta mnay ta ghəɲa tva nzaku tdukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlglafta nda ɲuduf: «Wa dza'a lafi ta luwa da klagatá Kristi na?» ka ka mndu ná, ghadaghada Kristi ta saha!

⁷ Ma mnə ka guli kazlay: «Wa dza'a laha da ghuvata hadik da klagatá Kristi na kə'a guli,» ghadaghada Kristi ta sli'agapta.

* **10:5** Levitik 18:5.

⁸ Tsaw wya ka Musa mnata ma deftera Lazglafta ta ghəŋa tva nzakw tdukwa ta wa ira Lazglafta: Tavata kagha gwada Lazglafta, ma wubisima gha nzakwani, nda ya ma ɲudufa gha† guli. Tsa gwada ya ná, gwada ta zlgħay nda ɲuduf ya ta mnə ɲni ɲa mnduha.

⁹ Ka mnaɲmna ka nda wa gha kazlay: Yesu ná, Mgham ya kə'a, zlgħafzlgħa ka guli ma ɲudufa gha kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ma mtaku kə'a, dza'a mbaku ka.

¹⁰ Ma zlgħafta nda ɲuduf ta nuta lu ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta. Ma mniginɲa nda ma wubisim guli ta mutsafta lu ta mbaku.

¹¹ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «Inda mndu ta zlgħafta ná, ta had hula ta ghəŋani wu‡» ka'a.

¹² Tsaya tama ná, ta had dgəvgha mndu kazlay: La Yahuda yeya, la Grek yeya kə'a wa. Inda taɲ demdem, Mgham turtuk Mghama taɲ, ta vla zdaku katakata ɲa inda gwal ta hwayanavata.

¹³ Nda vinda guli ma deftera Lazglafta kazlay: Inda mndu ta hwayanavatá Mgham ná, dza'a mbaku§ kə'a.

¹⁴ Ka zlgħaf a həŋ wu, kinawu ka həŋ dza'a hwayanavata tama, kinawu ka həŋ dza'a zlgħaftá mndu kul snaɲta həŋ ta gwada ta ghəŋani? Kinawu ka həŋ dza'a snaɲtá gwada ta ghəŋani guli ka had mndu ta mnananɲtá həŋ?

¹⁵ Kinawu ka gwal ta mnay dza'a mnaɲta ka ghunaf a lu ta həŋ guli? Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Ngħa 6a ta wadaha vgha mndu

† 10:8 Vrafta ta Zlahu 30:12-14. ‡ 10:11 Isaya 28:16. § 10:13 Yuwel 3:5.

ta ghəŋa gwal ta klədanaghatá Lfida Gwada* ta hən kə'a.

¹⁶ Tsaw inda taŋ a ta snatá tsa Lfida Gwada ya wa. Ka Isaya mnata guli na: Mghama dá! Wa ta zlgħaftá tsa gwada mna ŋni† ya? ka'a.

¹⁷ Mantsa ya ná, ma snantá gwada ta kəl lu ka nuta ka mnda zlgħay nda ŋuduf. Tsa gwada snan lu ya guli ná, gwada Kristi ya.

¹⁸ Tsaw snan a tama rki ba? ka yu. Mantsa ya a guli wa. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta guli na:

«Snavasna hga taŋ ta inda ghəŋa hadik, 6ha6ha lwa taŋ guli ta slrəŋa luwa‡,» ka'a.

¹⁹ Ta sna a la Isra'ila rki? ka yu guli. Ka Musa ghadata mnata guli na:

«Dza'a famfa yu ta kaghuni da dra gwal kul nzakway ka la Yahuda,
dza'a famfa yu ta kaghuni da basa ŋuduf nda gwal kul nzakway ka la Yahuda kul snantá sana skwi§ ya,» ka'a.

²⁰ Ka Isaya mnatá sana gwada kul raku ka mnayni guli na:

«Slafsla gwal kul psantá i'i, ta i'i,
maravamara yu da gwal kul dawantá i'i guli,
ka Lazglafta*,» ka'a.

²¹ Tsaw ka'a mnata ta ghəŋa la Isra'ila guli na:

«Pghapgha yu ta dzva dá ŋa tsu'a gwal kwisa ghəŋa taŋ,

sna a hən ta gwada da mndu ya wu†,» ka'a.

* **10:15** Isaya 52:7. † **10:16** Isaya 53:1. ‡ **10:18** Zabura 19:5.
§ **10:19** Vrafta ta Zlahu 32:21. * **10:20** Isaya 65:1. † **10:21** Isaya 65:2.

11

¹ Vziņvza Lazglafta ta mnduhani tama rki na? ka yu guli. Mantsa ya a guli wa. I'i guli ná, la Isra'ila yu, zivra Abraham. Sabə nda ma mndəra la Benzameņ yu guli.

² Vziņ a Lazglafta ta mnduhani ya zbu tsi daga ghalya wa. Havakwahava ta skwi ya vindaf lu ma deftera Lazglafta ta ghəņa Iliya, ma fitika tawayni ta taw da Lazglafta ta ghəņa la Isra'ila, ka'a na:

³ «Mghama dā! Pslapsla həņ ta la anabi, ka zla-zliņtá həņ ta gwirha gha. I'i turtukwa dā ta pđata, ta psa i'i həņ guli ņa dzata*,» ka'a ya.

⁴ Ama waka Lazglafta zlgħanaftawani? «Ta teke'a mnduha dā dəmbu' ndəfāņ pghaghu yu, gwal kul walaņta tsəlbata ta kəma ba'al†,» ka'a.

⁵ Ndanana guli ná, teke'a pđakwa mnduha hut-sekw zabap Lazglafta ma zđakatahudani.

⁶ Ka si nda ma zđakatahudi tsi, nda ma magatá slna a tsa tama wa. Ka má mantsa a tsi wu, ma nza a tsa zđakatahudi ya, ka zđakatahudi wa.

⁷ Nu klatá ghəņa tsa gwada ya tama? Tsa ta psə la Isra'ila ya ná, mutsaf a həņ wu, ama gwal dagap Lazglafta ná, mutsafmutsa hahəņ. Təjanaftəņa sanlaha ta ghəņa taņ.

⁸ Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Niņna Lazglafta ta həņ dlufur, ka razliņtá ira taņ, ka dərzliņtá sləməņa‡ taņ kulam gitana kə'a.

⁹ Ka mgham Dawuda guli mantsa:
«Ka nza skwa zaya magwalgwalaya taņ ka dəbla taņ,

* **11:31** Mghamha 19:10, 14. † **11:4** Aya 3-4: Ngha ta 1 Mghamha 19:10, 18. ‡ **11:8** Ngha ta Vrafta ta Zlahu 29:3 nda Isaya 6:10.

ka kadəŋ ɲa taŋ,
ka tuthun ɲa taŋ nda ya ɲa ghuzla iri ɲa taŋ.

¹⁰ Ka ghulpghulpa ira taŋ ɲa kwala taŋ nghanťá vli,
ka gđavata həŋ nda ɲatá hulŚ!» ka'a.

¹¹ Ɲa dekdek zlambuta həŋ tama rki? ka yu guli.
Mantsa ya a wa. Ma tsa zlambuta zlambu həŋ ya
kəl gwal kul nzakway ka la Yahuda ka mutsaftá
mbaku, ɲa gagaftá həŋ da draku.

¹² Ka si klanakkla tsa zlambakwa taŋ ya ta skwi
đina ta ghəŋa hadik, klanakkla tsa hta ta həŋ ya
guli ta skwi đina ta gwal kul nzakway ka la Yahuda
katsi, kighkigh dza'a nzakwa tsi bađu vravakər
inda la Isra'ila tama?

Tva mbakwa gwal kul had ka la Yahuda

¹³ Ndanana, nda kaghuni gwal kul nzakway ka
la Yahuda ta gwada yu. Lazglafta ta ghunaftá i'i
da kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ta
ghərɓaku yu ta tsa slna da ya,

¹⁴ ɲa sli'anaftá ɲudufa zwanama da ɲa draku ka
má ta magaku tsi ɲa mbanaftá sanlaha mataba
taŋ.

¹⁵ Ma tsa wuđinta Lazglafta ta həŋ ya, slərɓapta
Lazglafta ta zughu matabani nda hamata mnduha
ta ghəŋa hadik. Ka si mantsa ya tsi, kinawu kə'a
dza'a magaku bađu tsu'uglafta Lazglafta ta həŋ?
Sabə ma mtaku ka nzata nda hafu a tsa ra?

¹⁶ Ka taŋtaŋa tsa'atá skwa zay, vlanťá Lazglafta
lu ná, pdakwani guli* ná, ɲani ya. Ka ɲa Lazglafta
slrəŋa fu ná, ɲani zligimaha tsa fu ya guli.

¹⁷ Ka đatsanaghutá lu ta zligimaha fwa zaytuŋ
ya ta hvə lu nda hva, ka tsaktá ya ma mtak ndi'afta

Ś **11:10** Zabura 69:23-24. * **11:16** Ngha ta Mbsak 15:19-21.

tida. Kagha mndu kul nzakway ka la Yahuda ná, manda fwa zaytuŋ ma mtak ka. Kagha tsa ndi'af lu ta dughwanani ta nzakway ka la Yahuda ya. Ndanana tama ná, ima slrəŋa tsa fu ya ta mutsə kagha.

¹⁸ Ka si mantsa tsi tama, ma ghərǒə kagha ta ghərǒaku ta ghəŋa tsa zligimaha ya. Ka ta ghərǒaku ka katsi, dīna ka snaŋta gha ta kagha a slrəŋani wu, ta tsa slrəŋ ya nzafta kagha kə'a.

¹⁹ Ka waya ka skwi dza'a mnay ka kazlay: Datsiŋ nda datsa a lu ta zligimahani, ka ndi'af ta i'i ra kə'a?

²⁰ Aŋ mndani, manda tsaya nzakwani. Ta ghəŋa kwala taŋ kul zlghafta nda ŋuduf, datsiŋta lu ta hahəŋ, ama kagha, ma zlghay nda ŋuduf gha nzafta kagha nda ndi'atá vgha tida. Ma laghu ka da ghərǒaku, zləŋa ta Lazglafta.

²¹ Ka si zlana a Lazglafta ta zligimaha fu ya ta hvə lu nda hva ya wu katsi ní, kagha yeya dza'a zlaghata tsi ka zlghaf a ka rki?

²² Hada tama ná, grafgra kazlay: Dagala zdaku da Lazglafta, dagala sidi da tsi guli kə'a. Ta sidi nda gwal ta zlambuta, ama nda kagha ná, mamu zdakwani ka dihavadiha ka ma tsa zdakwani ya. Ka mantsa ya a tsi wu, dza'a tsiŋtsa lu ta kagha guli.

²³ Manda va tsaya hahəŋ guli, ka gdava a həŋ ma tsa kwala taŋ kul zlghafta nda ŋuduf ya wu ná, mamu Lazglafta nda mbrakwa ndi'iglanaf tá həŋ ta vla taŋ.

²⁴ Ka si kagha, nzakwa fwa zaytuŋ ma mtak ta tsagaghata lu ka ndi'anaf ta fwa zaytuŋ ya ta hvə lu nda hva ka katsi ya ní, hahəŋ ta nzakway ka fwa zaytuŋ ta hvə lu nda hva nzakwa taŋ yeya, dza'a

kwal lu kul ndi'iglanafita ta va tsa dughwanjani ya rki?

Dza'a mbaku inda la Isra'ila

²⁵ Zwanama da, va a yu ta nzakwa ghuni kul snan̄ta difatá skwa Lazglafta wu, da klaftá kuni ta ghə̄ŋa ghuni ka gwal nda difil ma ghə̄ŋa taŋ. Gdavgáda sanlaha ma la Isra'ila nda tən̄atá ghə̄ŋ, ha ka sli'adaghata nekwata gwal kul nzakway ka la Yahuda da Lazglafta.

²⁶ Manda va tsaya ná, dza'a mbanafmba lu ta inda la Isra'ila. Manda ya nda vinda na:

«Dza'a saghasa mnda mba mndu daga ma Siyuna, ŋa hliŋtani ta kwal kul sna gwada ma ŋudufa mndə̄ra la Yakubu.

²⁷ Dza'a klaghukla yu ta dmakwa taŋ, tsaya dza'a nzakway ka dzratawa da nda hən̄†,» ka'a.

²⁸ Ta ghə̄ŋa skwi ta nghanata Lfida Gwada, nda nza hən̄ ka ghuma ta gwada ta kaghuni. Ama ta ghə̄ŋa gwada ta zabatani, d̄vuđva lu ta hən̄ ta gwada ta dzidziha taŋ.

²⁹ Skwi ya vla Lazglafta, nda hgu ya hgaf tsi ná, had ta mbə̄dglanafita wa.

³⁰ Ghalya ná, manda va tsaya kaghuni guli. Si kwalaghukwala kuni ta sna gwada da Lazglafta. Ndana ná, tawa tawa Lazglafta ta hidahida ta kaghuni nda ma kwalaghuta taŋ ta snatá gwada Lazglafta.

³¹ Manda va tsaya ndana ná, kwalaghukwala hahən̄ ta snatá gwada, ka nzaku tsi ka skwi ŋa mutsafta taŋ ta tawa hidahida nda ma tsa tawa hidahida Lazglafta ta tawata ta kaghuni ya.

† 11:27 Isaya 59:20-21.

³² Hamha Lazglafta ta inda mnduha ma kwal kul sna gwada, kada tawata tsi ta hidahida ta hən demdem.

Di'in gwada ta Lazglafta

³³ Di'in gwada ta Lazglafta! La ta difilani nda snaŋtá skwani ná, laviŋ a lu ta slinŋta wa. Wa dza'a laviŋtá tsislaptá skwi ya kura Lazglafta na? Malaghumala skwi ya ta magə tsi ta mbraku. Ka deftera Lazglafta ta mnay na:

³⁴ «Wa ya ta laviŋta snaŋtá ndana Lazglafta na?

Wati ma mndu ya ta vla hidaku ŋani na‡?

³⁵ Wati ma mndu ya ta vlanŋtá skwi ta Lazglafta, ŋa faftani ta ghəŋ ta vranamta na§?» ka'a.

³⁶ Sagha da tsatsi inda skwi, nda ma tsatsi nzata inda skwi, ka ŋani inda skwi. Ŋa Lazglafta glaku ŋa kdekedzeŋ. Amin!

12

Lfida hafu ma Kristi

¹ Zwanama da, dagala tawa hidahida Lazglafta ta amu. Tsaya tama ta kəl yu ka ndəba ghu-nata dzvu. Vlanŋwavla ta ghəŋa ghuni tsuhtsuh ta Lazglafta manda skwa pla ghəŋ nda hafu mida, nda ghuḅa ta zdəganata. Tsaya vərḅaka tva tsəlḅay ghuni ta tsəlḅu ŋani.

² Ma ksə kuni ta sada mnduha ma na ghəŋa hadik na, zlanŋwa Lazglafta ka mbəḅaghunafta tsi ta ndana ghuni ka lfid, kada laviŋta kuni ta tsat-saftá skwi ta kumə Lazglafta, skwi ya ta dinuta, ta zdəganata, ta payuta.

‡ 11:34 Isaya 40:13. § 11:35 Ngha ta Ayuba 41:3.

³ Nda ma tsa zďakatahudi zďidifŋ Lazglafta ka fimta ma slnani ya, ka yu ta mnay ŋa inda kaghuni ná, ma klaf dər wa ta ghəŋani ka sana skwi. Manda ya ta raku, ka dər wa ka klafkla tsi ta ghəŋani, ka gray nda slna zlghay nda ŋuduf ya vlanj Lazglafta.

⁴ Inda mndu ná, tsuhmbura vgha turtuk nzakwani, tsa vgha ya guli ná, nda ndəgha fawayha tida. Ka skwa turtuk a slna tsa fawayha ya guli wa.

⁵ Manda tsaya guli ná, nana ndəghata amu na ná, tsuhmbura vgha turtuk mu ma Kristi. Ka faway ka faway nzakwa inda na amu na guli.

⁶ Zďazďa Lazglafta ta hudi ka dagamaftá slna ŋa magay mu manda ya kumaŋ tsi. Ka kla lwa gwada Lazglafta vlanj Lazglafta ta mndu ya, ka kla tsi ta tsa lwi ya manda ya vlanj Lazglafta ta mbrakwa magay.

⁷ Ka hgaf ŋa maganatá slna ta mndu Lazglafta ta mndu ya, ka ndi'andi'a tsi ka magay. Ka tagha skwi ŋa mndu vlanj Lazglafta ta mbrakwa magay ta mndu ya, ka tagha tsi ŋa taŋ.

⁸ Ka vla mbraku ŋa mnduha vlanj Lazglafta ta mbrakwani ta sani ya, ka vla tsi ta tsa mbraku ya ŋa taŋ. Ka muvla vlanj Lazglafta ta mndu ya, ka vla tsi nda kwal kul tha madər mistani. Ka nzaku ka mali ta ghəŋa sanlaha vlanj Lazglafta ta mndu ya, ka nza tsi kwatskwats ma slnani. Ka tawa hidahida ta mndu vlanj Lazglafta ta sani ya, ka maga tsi nda rfu.

⁹ Hmətət ka kuni d̄vuvustá vgha ghuni, ma magə kuni ta madgwirmadgwir. Ka husaghunahusa inda ghwadaka skwi. Nafwa vgha ta skwi dina.

¹⁰ Manda zwanama ka kuni d̄vuvustá vgha ghuni mataba ghuni. Navawaŋa ta tinjlaghuta vlanjtá

glaku ta sani ta ghəŋa ghuni.

¹¹ Kwatskwats ka kuni, ma yađi kuni ta yađi, ufa ka vgha ghuni ka maga slna Mgham Yesu.

¹² Nzawanza nda rfu ma fata ghəŋa ghuni. Ksawaksa ta ɲuđuf ma ghuya ɗaŋwa. Ndi'awandi'a ka maga du'a ma zlaŋ kuni.

¹³ Dguvuswa dga ta skwa ghuni nda gwal zlghay nda ɲuđuf ta pɗay. Tsu'awatsu'a ta matbay.

¹⁴ Dawawa tfawi ta ghəŋa gwal ta giri ɲa ghuni. Dawawa tfawi ta ghəŋa taŋ, ma ksi'i kuni ta həŋ.

¹⁵ Rfawarfa ta rfu kawadaga nda gwal ta rfu. Tawawatawa ta taw kawadaga nda gwal ta taw guli.

¹⁶ Hmətət ka kuni nzaku mataba ghuni sani nda sani. Ma zbə kuni ta gla ghəŋ. Magawamaga ta skwi ya ta nghə lu kul had'hayhayani. Ma klaf kuni ta ghəŋa ghuni ka gwal nda sna ta inda skwi.

¹⁷ Ma vranam kuni ta ɲaslu nda ɲaslu ta mndu. Zbawa maga skwi ɗina ta wa ira inda mnduha.

¹⁸ Ka ta magaku tsi ɲa nzata nda zɗaku nda inda mndu ná, magawamaga ta kɗavakta mbrakwa ghuni.

¹⁹ Zwanama ɗa, ma planam kaghuni ka ghəŋa ghuni ta ɲasla mndu, zlanəwazla ta ɓasa ɲuđufa Lazglafta. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «I'i dza'a planamtá mndu, i'i dza'a vranamta*,» ka Mgham Lazglafta mnata.

²⁰ Katək na, «ka ta kuzlaŋkuzla maya ta ghuma gha katsi, vlaŋvla ta skwi ɲa zay, vlaŋvla ta imi ɲa say. Ma tsa maganata gha mantsa ya ná, nda

* **12:19** Vrafta ta Zlahu 32:35.

nza manda skwi ta hanzanaghatá lanzəŋa vu ka ta bɔmami†.»

²¹ Ma zлана ka ta ghəŋa gha ka gay ŋaslu ta mgham ta ghəŋani. Katək ná, maga kagha ta skwi dīna ŋa ŋraptá ŋaslu.

13

Sna gwada da ŋumna

¹ Ka haninhana inda mndu ta ghəŋ mista ŋumna, kabga inda mndu ta ga mgham ná, Lazglafta ta vlaŋtá həŋ, Lazglafta ta fata ŋumna.

² Tsaya tama, mndu ta pgha ghəŋ nda ŋumna ná, təŋanaftəŋa ta ghəŋ ta ghəŋa zlahu ya fa Lazglafta. Mndu ta təŋanaftá ghəŋani guli ná, dza'a klanakkla ta daŋwa ta ghəŋani.

³ Had gwal ta maga skwi dīna ta zləŋa ŋumna wu, gwal ta maga ghwadaka skwi yeya ta zləŋay. Ta kumay ka ta kwal kul zləŋa ŋumna ki'e? Ala maga ta skwi dīna, dza'a rfaghagha rfa.

⁴ Nda nza mnda ŋumna ka mnda maganata slna ta Lazglafta ŋa kata kagha. Ala, ka ghwadaka skwi ta magə ka katsi, zləŋa, kabga ka bətbət a ta kla tsi ta budgwani wa. Ma tsa nzakwani ka mnda ksanatá slna ta Lazglafta ya ná, nda nza tsatsi ŋa maraŋtá bəsa ŋudufa Lazglafta ŋa planamtá inda gwal ta maga ghwadaka skwi.

⁵ Tsaya tama ná, nda ra ka hanaganatá ghəŋ mistani. Ta ghəŋa zləŋa ghuya daŋwa yeya a wu, ta daslay dər amu ma ghəŋa mu.

† 12:20 Ngha ta Mahdihdi 25:21-22.

⁶ Tsaya ta kəl dər kaghuni ka pla dzumna. Tsa gwal ta tskay ya guli ná, Lazglafta ta pghatá hən̄ ɲa magay taŋ ta tsa slna ya dīna.

⁷ Vlaŋwavl̄a ta inda tsa mnduha ya ta skwi ta ran̄ta hən̄: Plawa dzumna ɲa gwal ta tska dzumna, plawa dzumna huzla ɲa gwal ta tska dzumna huzla. Zlən̄awazlən̄a ta gwal ta raku ka zlən̄ay ghuni, vlaŋwavl̄a ta glaku ta gwal ta raku ka vlaŋta ghuni ta glaku ta hən̄.

Dva mnda səla

⁸ Ma nzaf dmən̄a mndu ta kaghuni. Ba dmən̄a d̄vutá sani nda sani yeya katsi ḡdávata. Mndu ta d̄vutá mnduha ná, snasna ta inda zlahu.

⁹ Tsa zlahuha ya na: Yaha da hliri, yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da ghali, yaha ka da hara'utiri, nda inda p̄dakwa sanlaha ya ná, nda gwagwa hən̄ ma tsa gwada ta mnay kazlay: D̄vud̄va ta mnda səla manda va ghən̄a gha* kə'a ya.

¹⁰ Had̄ d̄vu ta maga ghwadaka skwi ɲa mndu wa. D̄vu ta dzanaghata ghən̄a zlahu.

Nzata hzlen̄a ka kzla sagha Kristi

¹¹ ɲavawaŋa, kabga nda sna kaghuni ta na fitik mida lu gitana na. Fitika sli'af̄ta ghuni ta hani nana. Kəl yu ka mnay mant̄sa ya na: Mal ndanana ndusavamata mbaku, ka ya ma fitika zlghafta mu.

¹² Nda dga rvid̄ik, ndusa tsadakwa vli. Slur-tiŋmaslurta ta slna grusl, ka pghavata mu ta huzla vulu ta nghanatá tsuwad̄ak.

¹³ Nzamanza ta nzaku ya ta raku manda skwi gifitik. Zlun̄mazla ta mblitá skwi nda ghuyaku.

* **13:9** Ngha ta Sabi 20:13-17 nda Vrafta ta Zlahu 5:17-21 nda Zlahu 19:18.

Zluṅmazla ta sli'inqsli'iq nda hliri. Zluṅmazla ta zlarḁawi nda draku.

¹⁴ Sudavawa suda ta Mgham Yesu Kristi. Ma laghu kuni hamta ghəṅ ka maga skwi ta zdəganata slu'uvgha.

14

Ma laghu kuni tsa guma ta mndu

¹ Tsu'awatsu'a ta mndu ya nda hta mbrakwani ma zlgħay nda ṅuḁuf, ma vzə kuni ta rutsak ta skwi ya ta ndanu tsi.

² Inda skwi, ta zay yu, ka sani ma ṅani ma zlgħay nda ṅuḁuf. Ama mndu ya nda hta zlgħay nda ṅuḁufani ya guli ná, masu'ata yeya ṅani ta zay.

³ Ma thə mndu ta za inda skwi kazlay: Wa kagha na kə'a nda mndu kul had' ta zay. Ma tsə mndu kul zay ta guma ta ghəṅa mndu ta zay guli, kabga tsu'aftsu'a Lazglafta.

⁴ Wa kagha ṅa tsay kagha ta guma ta kwalva sana mndu? Ka nda slada tsa mndu ya, ka nda zləmba a tsi, nghanatá danahəgani tsaya. Zləmbuta a wu, kabga mamu Mgham Yesu nda mbrakwa hinistá dzvu.

⁵ Mal ya fitik ya ka hamata sana fitikha, ka sani ta ndanay. Ka skwa turtuk həṅ, ka sani nda ṅani. Dina ka snaṅta dər wa ta graftá skwi ya ta ndanu tsi.

⁶ Ma tsa mndu ta daganaptá ya má, ṅa Mgham Yesu ta maga tsi. Tsa mndu ta za inda skwi ya, ṅa Mgham Yesu ta maga tsi, kabga ta rfanagharfa ta Lazglafta ta ghəṅani. Mndu kul za inda tsa skwiha ya, ṅa Mgham Yesu ta maga tsatsi guli, ta rfay tsatsi guli ta Lazglafta.

⁷ Haď mndu mataba amu ta nzaku nda hafu ka ƚa ghəƚani wa, haď mndu ta mtaku ka ƚa ghəƚani guli wa.

⁸ Ka ta nzaku mu nda hafu ná, ka ƚa Mgham Yesu ta nzakwa mu. Ka ta mtaku mu, ka ƚa Mgham Yesu ta mtakwa mu. Dər tata nzaku mu nda hafu, dər mtumta mu, ƚa Mgham Yesu mu.

⁹ Kristi ná, mtumta ka vragaptá tsi nda hafu ƚa nzanaghata ta ghəƚa gwal nda rwa nda gwal nda hafu tani.

¹⁰ Kagma tama, kabgawu ta kəl kagma ka tsa guma ta ghəƚa zwaƚama gha? Kagma guli! Kabgawu ta kəl kagma ka mnay i wa kagma na, ka'a nda zwaƚama gha na? Wya dza'a laghala inda amu demdem ta kəma Lazglafta ƚa tsamaghatani ta guma.

¹¹ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Ka i'i Lazglafta hafu ta mnaghunata, dza'a saghasa inda mndu tsəlbata ta kəma da. Inda taƚ dza'a mnay həƚ nda wa taƚ kazlay: I'i Lazglafta* ka'a.»

¹² Mantsa ya tama ná, inda amu dza'a mnay mu nda wa mu ta skwi ya maga mu ƚa Lazglafta.

Dina a zləmbiƚtá zwaƚama wa

¹³ Ma tsəglə mu ta guma ta ghəƚa sani nda sani mataba mu. Katak ná, dīna ka ndanay dər wa kazlay: Yaha yu da nzakway ka skwa tuthun da zləmbiƚtá yu ta zwaƚama da kə'a.

¹⁴ Ma ndi'atá vgha da nda Yesu Kristi ná, nda sna yu tsidiď kazlay: Haď sana skwi kul ghuḅaku wu

* **14:11** Ngha ta Isaya 45:23.

kə'a. Ama nda nza tsa skwi ya kul ghuḅaku ka ḡa mndu ta klafta ka skwi kul ghuḅaku.

¹⁵ Ala, ka ma skwa zay ta zə ka dəmanafta ka ta ḡuḍufa zwanama gha katsi, ḍvu a ka nda tsa wa. Ma zləmbiḡ ka ta zwanama gha nda ma skwa zay ya ta zə ka, kabga mtumta Kristi ta ghəḡa tsatsi guli.

¹⁶ Yaha tsa skwi klaf kagha ka skwi ḍina da kagha ya da nzakway ka skwi ḡa raza kagha.

¹⁷ Tsaya ná, nza a ga mghama Lazglafta ka gwada ta skwi ḡa zay nda za, nda gwada ta skwi ḡa say nda sa wa. Nda nza ḡa gwada ta nzaku tḍukwa, nda zḍaku, nda ya nda nzaku nda rfu nda ma Sulkum nda ghuḅa.

¹⁸ Ka mantsa ya ka mndu maga slna Yesu Kristi katsi ná, dza'a zḍəganazḍa ta Lazglafta, dza'a rfay mnduha guli.

¹⁹ Mantsa ya tama ná, ḡavamaḡa ka zba skwi ya dza'a klaktá zḍaku nda ya ḡa ḡla guyatá ghəḡa mu.

²⁰ Ma badziḡ ka ta magatá slna Lazglafta nda gwada ta skwa zay. Kahwathwatani ná, haḍ sana skwi ḡa zay nda za kul ghuḅaku wa. Ala, ka si dza'a zləmbiḡzləmba tsa skwa zay ya ta zwanama gha katsi, Zlanzla, ma zə ka.

²¹ Skwi ta raku ná, zlanzla ta maga skwi ya dza'a zləmbiḡtá zwanama gha. Dər za slu'i tsi, dər sa ima inabi tsi, ka dər nahgani tsi.

²² Inda skwi ya graf kagha, ḡamḡa gha ma ghəḡa gha, mataba kagha nda Lazglafta gha tsa. Mndu ya ta kuratá maga skwi ḍina kul dganťá ghəḡ ta ghəḡani ná, rfu da tsa mndu ya.

²³ Ama mndu ta dga ghəḡ ta ghəḡa skwi ya ta zə tsi ná, ksuxsa guma Lazglafta ta tsa mndu ya,

kabga sladaf a ta skwi ya snaŋ tsi wa. Inda skwi ya ta magə lu nda dga ghəŋ ná, dmaku ta magə lu.

15

Ksa sada Kristi

¹ Na amu nda mbra ma zlghay nda ɲuduf na ná, katanma kata ta gwal nda hta mbrakwa taŋ. Ma laghu mu da zba skwi ta zdəgamata.

² Magamamaga ta skwi ta zdəganatá mnda səla ɲa katanjá həŋ ɲa ɲlakwa taŋ ma zlghay nda ɲuduf.

³ Kristi ná, zbaŋ a tsatsi ta skwi ya ta zdəganata wa. Ama manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Tsa razu ta razu mnduha ta kagha ya ná, ta i'i dədəfta tsi*,» ka'a.

⁴ Tsaw inda skwi ya vindaf lu ma deftera Lazglafta manda ghalya ná, vindafvinda lu ɲa gunamatá sləməŋ, kada nzakwa mu nda fata ghəŋ ta Lazglafta, ma ləa ɲuduf nda ksa ɲuduf ya ta mnamata gwada Lazglafta.

⁵ Ka vlaghunavla Lazglafta ləa ɲuduf ɲa mndu nda ksa ɲuduf ɲa mndu ta nzaku nda dzratawi mataba ghuni nda ma ksay ghuni ta sada Yesu Kristi.

⁶ Mantsa ya, ɲa zləzlvay ghuni nda ɲuduf turtuk, nda lwi turtuk guli, ta Lazglafta Dani ma Mghama mu Yesu Kristi.

Na inda mndu na Lfida Gwada

⁷ Kasuvuswakasa ta vgha tama sani nda sani, ɲa vlanjá glaku ta Lazglafta, manda ya kasuvə Kristi ta vgha nda kaghuni ya.

* 15:3 Ngha ta Zabura 69:10.

⁸ Ka yu ta mnaghunata ná, sasa Yesu Kristi mag-anatá slna ta la Yahuda ña marananjá hən kazlay: Tdukwa Lazglafta kə'a, ña dzanaghatá ghəña skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən ta dzidziha tañ.

⁹ Sasa guli ña zləzlvay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta Lazglafta ta ghəña tawa hidahidani manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: tsaya dza'a kəl yu ka zləzlvə hga gha mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda, ña fay da ta laha vla glaku ña hga gha† kə'a ya.

¹⁰ Ka gwađa Lazglafta mnata guli na: «Kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda, gwafwagwa ta rfu kawadaga nda mnduha Lazglafta‡,» ka'a.

¹¹ Ka'a mnata guli na: «Inda kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda, zləzlvawa Mgham Lazglafta. Ka zləzlvə inda mndəra mndu ta Lazglafta§,» ka'a.

¹² Ka anabi Isaya nda ñani guli na: «Dza'a sabsa zivir ma mndəra Yesay, ña gayni ta Mgham ta ghəña la Grek, ña nzakwa la Grek nda fatá ghəñ tida*,» ka'a.

¹³ Lazglafta ná, Lazglafta ta vla faftá ghəñ ya. Ka vlaghunavla tsi ta rfu nda zďaku ma zlghay ghuni nda ñuduf, kada nzata kuni nda fata ghəñ nda ma mbrakwa Sulkum nda ghuđa.

Pwal ná, kwalva Kristi ya

¹⁴ Zwanama da, grafgra i'i kaghəña da kazlay: Nda fa vgha ghuni ña maga skwi dīna, nda sna

† 15:9 Ngha ta 2 Samuyel 22:50 nda Zabura 18:50. ‡ 15:10 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 32:43. § 15:11 Ngha ta Zabura 117:1. * 15:12 Ngha ta Isaya 11:10.

kuni ta inda skwi ya nda ra ka snan̄ta, nda sna kuni ta tva vlvutá hidaku kə'a.

¹⁵ An̄ mndani, ma na defteri vindaghunaf yu na ná, dvaghunagha dva yu ma sana vliha taghəŋa sana skwiha ŋa havakta ghuni. Kəl yu ka mnaghunata mantsa ya ná, kabga zd̄id̄iŋzd̄a Lazglafta ta hudi,

¹⁶ ka faftá i'i ka kwalva Yesu Kristi mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ka faghutá tsi ta i'i ŋa mna Lfida Gwadaŋi, ŋa nuta gwal kul nzakway ka la Yahuda ka skwi vlan̄ lu ta zd̄əganatá Lazglafta. Sulkum nda ghuḅa ta nanaftá tsa skwi ya vla lu ya ka skwi ta ran̄ta Lazglafta.

¹⁷ Tsaya tama ná, ta ghubay yu ta ghəŋa ḁa ma Yesu Kristi, ta ghəŋa sl̄na Lazglafta ya maga yu.

¹⁸ Had̄ yu ta walan̄tá mna sana skwi, ka ya maga Kristi nda ma i'i a tsi wa. Nda ma i'i hlakta tsi ta gwal kul nzakway ka la Yahuda ŋa nzakwa tan̄ ka gwal snanatá gwada ta Lazglafta. Nda nza nda ma gwada ḁa, nda nza nda ma sl̄naha ḁa.

¹⁹ Nda ya nda ma mazəməmha nda mandərmimiha, nda mbrakwa Sulkuma Lazglafta magata tsi. Zlraf ma luwa Ursalima yu ta tuza tsa Lfida Gwada ta Kristi ya ka laghwi dikw ta had̄ika Iliri.

²⁰ Ma vli ya ta kul snan̄tá mnduha ta gwada ta Kristi yeya kumta maya ḁa ta mna Lfida Gwada kada kwala yu ta magay ta thatá ŋa sana mndu ta magata.

²¹ Mantsa ya vindafta lu ma deftera Lazglafta kazlay:

«Dza'a nghan̄gha gwal ta kul walan̄ta lu ta mnanan̄tá gwada tida ta həŋ.

Dza'a snan̄sna gwal ta kul walaŋta lu ta snanamtá†
həŋ guli kə'a.»

Gwada Pwal ta ghəŋa sli'ani da Ruma

²² Tsaya skwi ta pyaftá i'i ka labə da kaghuni.

²³ Ndanana tama ná, kd̄iŋkda yu ta sl̄na da ma tsa luwaha ya. Nda kda fitika d̄vafta da ta lagha da kaghuni.

²⁴ Ta labə yu ka dza'a ta had̄ika Ispay ya ná, dza'a laghala yu da nz̄davata da kaghuni, ŋa sli'afta da hada ka dza'a, ŋa katihata ghuni.

²⁵ Ndanana karaku ná, nda sli'a yu da luwa Ursalima. Ta klan̄tá katu ya katan̄ lu ta mnduha Lazglafta hada yu,

²⁶ kabga gwal zlḡhay nda ŋud̄uf ta had̄ika Mekaduniya nda ya ta had̄ika Akaya ná, kurakura hahəŋ kaghəŋa tan̄ ta tskaftá skwi ŋa katan̄tá gwal ka p̄du mataba mnduha Lazglafta ma luwa Ursalima.

²⁷ Hahəŋ kaghəŋa tan̄ ta kurata katan̄tá həŋ. Aŋ mndani, ka dməŋ nzakwani má ta həŋ kabga katan̄kata la Yahuda ta gwal kul nzakway ka la Yahuda nda mutsaftá tfawi ma Sulkuma Lazglafta. Mantsa ya guli ná, nda ra ka katan̄ta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta hahəŋ nda skwiha ma ghəŋa had̄ik ta htaghuta da həŋ.

²⁸ Dgata da ta vgha nda tsa skwi ya, grafgra yu kazlay: Lamla tsa skwi tsghanaf lu ta həŋ ya da dzva tan̄ kə'a ya, sli'afta da tsa ka dza'a ta had̄ika Ispay, ŋa lagha da nda da kaghuni.

† 15:21 Ngha ta Isaya 52:15.

²⁹ Nda sna yu kazlay: Ma tsa lagha dza'a lagha yu da kaghuni ya ná, dza'a lagha nda tfatawa Kristi katakata yu da kaghuni kə'a.

³⁰ Zwanama dá, ma nzakwa ndi'atá vgha mu ma Yesu Kristi nda ya ma d̄vu ya ta vlamata Sulkum ná, ta ndəba dzvu yu da kaghuni ηavawa ηa kawadaga nda i'i ma maga du'a da Lazglafta ηa katiyata.

³¹ Magawa du'a da Lazglafta kada ndapta yu ma dzva gwal kul snaŋtá Yesu ta hadika Zudiya, nda ya ηa tsu'afta mnduha ma Ursalima nda rfu ta na katu ta klə yu ηa taŋ na.

³² Mantsa ya tama, kata kumay Lazglafta, dza'a ɓhadaghaɓha yu nda rfu da kaghuni, ηa mbi'apta dá ta vgha da kaghuni.

³³ Ka nza Lazglafta ta vla zdaku kawadaga nda kaghuni demdem. Ka nza tsi mantsa ya.

16

Ga zgwa Pwal

¹ Ta kumay yu ta snaŋta ghuni ta mukuma mu Fabe. Slna Lazglafta ta magə tsi ma luwa Saŋkre.

² Ka ɓhadaghaɓha tsi da kaghuni, ka tsu'afta kuni manda ya ta ranŋa mnduha Lazglafta. Ka katanŋa kuni ma skwi ya zbaŋ tsi ta katanŋa ghuni. Tsatsi guli ná, dagala mnduha katana tsi, kati-hakata ta vərda i'i kaghəŋa dá guli.

³ Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Priskila nda Akilas ta nzakway ka gwal ta ksə ηni ta slna Yesu Kristi kawadaga nda həŋ ya.

⁴ Kərdakərdá htsiŋa taŋ mista dá, ηa mbadiftá i'i. I'i nda ghəŋa dá yeya a ta rfa həŋ wu, nduk nda

inda gwal kul nzakway ka la Yahuda ta nzakway ka Igliz ta rfa həŋ.

⁵ Ka ganaghata kuni ta zgu ta Igliz ta tska vgha ga taŋ ka maga du'a ya. Ka ganaghata kuni ta zgu ta Ipayneta gra da tegeɗ tegeɗ. Tsatsi taŋtaŋa mndu ta zlgħaftá Kristi ta haɗika Asiya.

⁶ Ka ganaghata kuni ta zgu ta Mari ta dzata vghani ka maga slna ŋa ghuni ya.

⁷ Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Adranikus nda Zuniyas, ta nzakway ka la ini. Si kawadaga ŋni nda həŋ ma gamak. Mal tsa hahəŋ ya snaŋ lu mataba gwal ghunay. Tiŋəl hahəŋ ta zlgħaftá Kristi ka i'i.

⁸ Ka ganaghata kuni ta zgu ta Ampliyas, gra da tegeɗtegeɗ ma ndi'atá vgha nda Mghama mu.

⁹ Ka ganaghata kuni ta zgu ta Urbeŋ gratá ksa slna mu ma Kristi nda Stasis gra da tegeɗtegeɗ guli.

¹⁰ Ka ganaghata kuni ta zgu ta Apeles ta maraŋtá ndi'ata vghani ta Kristi. Ka ganaghata kuni ta zgu ta gwal ma həga ga Aristabul.

¹¹ Ka ganaghata kuni ta zgu ta Hirudiyəŋ la ini, ganagha kuni guli ta zgu ta mnduha Lazglafta ga Narsis.

¹² Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Trifene nda Trifwaz, ta fata ghəŋa taŋ tərdehw ka maga slna Lazglafta ya. Ka ganaghata kuni ta zgu ta Persida magra da tegeɗ tegeɗ, ta ŋavata tərdehw ka maga slna Lazglafta guli ya.

¹³ Ka ganaghata kuni ta zgu ta Rufus ta nzakway ka mndu snava hgani ma gwada Lazglafta ya. Ganagha kuni guli ta zgu ta mani ta klaftá i'i manda zwanjani ya.

¹⁴ Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Asinjkrita nda

Fligwana, nda Hermes, nda Patrubas, nda Her-
mas, nda pɔfakwa zwanama kawadaga nda hən ya.

¹⁵ Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Faluluka nda
Zuliya, nda i Nere nda mukumani, nda Ulimpa,
nda inda mnduha Lazglafta kawadaga nda hən ya.

¹⁶ Ka gaguvta kuni ta zgu va huɔukhuɔuk ta hən.
Ta ga zgu inda Igliz ma Kristi ɲa ghuni guli.

Dasuwa ka kuni, ka Pwal

¹⁷ Zwanama ɔa, wyawa dzvu, ɔaswa ka kuni nda
gwal ta kladamtá daga vgha da taba ghuni ya, nda
nza hən ka tuthun, ta irna hən nda tsa tagha skwi
taghaf kuni ya, tsaghwa vgha nda hən.

¹⁸ Mndərga tsa mnduha ya ná, maganatá slna ta
Kristi Mghama mu a ta magə hən ɔekɔek wu, ɲa
huda tan ta maga hən ta slna. Hlemem ka hən ta
magaku. Ta gatutawi, ka nana gwal kul snantá
dgata skwi ɔina nda ya kul ɔinaku hən.

¹⁹ Kaghuni ná, nda sna inda gwal zlg hay nda
ɲuɔuf ya ka kuni snatá gwaɔa Mghama mu. Ta rfu
yu katakata ta ghəɲa kaghuni nda tsaya. Ta kumay
yu ta nzakwa ghuni nda ɔifla maga skwi ɔina. Ka
nzata kuni suɔek kul maga ghwaɔaka skwi.

²⁰ Lazglafta ná, tsatsi ta vla ɔɔaku, dza'a gi
hu'anaphu'a ta halaway, ɲa vlaghunatani ta
mbraku ta ghəɲani. Ka nza ɔɔakatahuda Mghama
mu Yesu kawadaga nda kaghuni.

²¹ Ta ga zgu Timute gra ta ksa slna ɔa guli ɲa
ghuni. Ta ga zgu la ini, i Lukiyus nda Yasun nda
Susipata guli ɲa ghuni.

²² Ta ga zgu i'i Tirtiyus ta vindaftá na defteri na
guli ɲa ghuni ma hga Mghama mu.

²³ Ta ga zgu Gayus ta nzaku yu ga taŋ ya ŋa ghuni. Ta tskə ga taŋ inda Igliz guli ta vgha. Ta ga zgu Irasta mnda ŋanatá tseɗa luwa ŋa ghuni. Ta gay zwanama mu Kartus guli ta zgu ŋa ghuni.

[²⁴ Ka nza zɗakatahuda Mghama mu Yesu Kristi nda inda kaghuni demdem.]

Ŋa Lazglafta turtukwani glaku

²⁵ Ŋa Lazglafta glaku! Laviŋlava ta dihaghunata manda va ya ta mnə Lfiɗa Gwada, ya ta mnə yu ta ghəŋa Yesu Kristi ya. Tsa Lfiɗa Gwada ya ná, skwi si nda ɗifa ya daga ghalya, zlagigin lu.

²⁶ Ndanana ná, sabsa ta ɗabi nda ma vindi ya vindaf la anabi, manda va ya mna Lazglafta ŋa kɗekedzen guli, ka snanamtá lu ta inda mndəra mndu ŋa snata taŋ ta gwadani ma zlglafta taŋ.

²⁷ Ŋa Lazglafta glaku! Da tsatsi turtukwani ɗifil nda ma Yesu Kristi, ŋa kɗekedzen! Amin.

Deftera Lfida Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898